

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

24^e JAARGANG

WOENSDAG 7 JUNI 1939

No. 1223

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Liefstinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).

M. F. J. Cool — Adjunct-secretaris.

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam-West
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruijgeplaatweg.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD:

	Biz.
Het begin en het einde door J. F. Haccoû	456
Wettelijke regelen inzake de verzekering tegen geldelijke gevolgen van werkloosheid door Prof. Mr. C. W. de Vries	457
Japan's industriële kracht en autarkisch vermogen door M. van Poelje	458
De economische betekenis van neutrale staten in een Europeesch conflict door F. Weinreb	459
AANTEEKENINGEN:	
Het jaarverslag 1938/39 van De Nederlandsche Bank	462
De regeling der werkloosheid in Engeland	464
Een Engelsche stem over Nederlandsch-Indië	465
De 26ste publicatie van het Nederlandsch Economisch Instituut	466
Inkomens- en vermogensverdeling	466
MAANDLIJFERS:	
Indexcijfers van Nederlandsche aandelen	467
Hypotheekrente in Nederland	468
ONTVANGEN BROCHURES	469
Statistieken:	
Verkorte opgave der Groothandelsprijzen	468
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten	469, 470

GELD-, KAPITAAL- EN WISSELMARKT.

Nadat in het begin van de verslagweek de positie van den Gulden vrijwel onveranderd was gebleven, en de tendens aan den vasten kant bleef, is daarin sedert Woensdag plotseling wijziging gekomen. Sedertdien lag onze valuta voortdurend aangeboden en aangezien wederom het Egalisatiefonds zich afzijdig heeft gehouden, hebben de noteringen duidelijk het overwegende aanbod weergegeven. Het aanbod van Guldens kwam voornamelijk uit Parijs. Aan te nemen is, dat vele Fransche houders van de afgeloste schatkistwissels niet zijn overgegaan tot inschrijving op het nieuwe zesjarige papier, zoodat uit deze hoek omvangrijk aanbod van Guldens te registreeren viel. Aldus gezien, was tot op zekere hoogte deze beweging een correctie op het nieuwe zesjarige papier, zoodat uit deze hoek omvangrijk aanbod van Guldens te registreeren viel. Aldus gezien, was tot op zekere hoogte deze beweging een correctie op het nieuwe zesjarige papier, zoodat uit deze hoek omvangrijk aanbod van Guldens te registreeren viel. Aldus gezien, was tot op zekere hoogte deze beweging een correctie op het nieuwe zesjarige papier, zoodat uit deze hoek omvangrijk aanbod van Guldens te registreeren viel.

Zooals gezegd, lag de voornaamste oorzaak van de houding van den Gulden in de Fransche leeningstransactie. Daarnaast is wellicht melding te maken van een — echter veeleer psychologisch — moment, samenhangende met de gebleken geschillen in het kabinet terzake van de te volgen financiële politiek. De aandelenbeurs maakte zelfs een slappe inflatiehousse mede. Een op zichzelf staande factor is dit ongetwijfeld niet, maar wel kunnen toch reeds bestaande tendenzen aldus versterkt worden. De aandelenmarkt was toch reeds wat beter gestemd, en nu kwamen de inflatiegevaren die tendens versterken. Zoo was ook in een toch reeds gedrukte markt voor den Gulden deze situatie eerder een versterking van deze tendens. Overigens spreekt het vanzelf, dat er slechts een zeer verwijderd verband bestaat tusschen de financiële politiek van de Regeering en den Guldenkoers, althans zolang het nog gaat om projecten van een omvang en strekking, zooals die bij ons het onderwerp van de verdeelde opinies uitmaken. Zonder den uitdrukkelijken opzet om de Guldenwaarde te beknotten, kan er heel wat gebeuren, alvorens er gevaar voor depreciatie dreigt.

De geldmarkt vertoonde weinig wijziging voor het Hollandsche papier. Voor het nieuwe Fransche papier is, naar wij reeds schreven, de belangstelling zeer gering, zoo gering, dat men aanleiding vond om de condities, waartegen het werd aangeboden, radicaal te wijzigen, nl. in dier voege, dat de nemer zich slechts voor den looptijd van den wissel, dus drie maanden, bindt. Aangezien het voornaamste bezwaar, naar wij reeds schreven, juist was, dat men er weinig voor voelde zich voor zes jaar te binden, tegenover den debiteur slechts voor één jaar, is de houding van geldgevers in verband met dit novum wel gewijzigd.

De beleggingsmarkt bleef nog den weerslag van de kabinetsmoelijkheden vertoonen, hoewel deze week de koersdaling tot een minimum beperkt bleef.

HET BEGIN EN HET EINDE.

Kapok en koffie.

Terwijl in Ned.-Indië thans stemmen pleiten voor dieper ingrijpen bij de kapok, hoewel de ordening nog geen jaar oud is, blijkt ook onder de planters in Brazilië verdeeldheid te heerschen over de te volgen politiek; wij hebben hier feitelijk te maken met twee schakels van een keten van teleurstelling.

De kapoksituatie.

Tot goed begrip van de situatie, zooals deze zich voor de kapok heeft ontwikkeld, moge het volgende worden gereleveerd¹⁾.

In Ned.-Indië ligt op het oogenblik een voorraad, die kan worden getaxeerd op 24.000 à 25.000 ton en waarvan zich naar schatting ongeveer 16.000 ton in handen van het Kapokfonds bevindt. Deze voorraad van het Kapokfonds vertegenwoordigt, op basis van den aankoopprijs, een waarde van ruim 5¼ miljoen Gulden, omdat het grootste gedeelte nog „oude oogst” is, die tegen den prijs van f 40 per quintaal werd overgenomen. In den uitvoer van kapok uit Ned.-Indië valt tot nu toe weinig verbetering waar te nemen; in het eerste kwartaal van dit jaar werd aan ontpitte en niet-ontpitte kapok bijna 3.888 ton uitgevoerd tegen in dezelfde periode van het vorig jaar bijna 3.771 ton. De uitvoer naar Nederland is verder gedaald van bijna 1.040 tot bijna 497 ton, die naar Australië van 1.007 tot 915 ton; daarentegen is de export naar de Vereenigde Staten gestegen van 785 tot 1.634 en die naar Nieuw-Zeeland van 189 tot 357 ton.

Men ziet, dat wat aan den eenen kant wordt gewonnen, aan den anderen kant weer verloren gaat en nu moge daarvan een verklaring zijn, dat de Vereenigde Staten doorgaan mondjesmaat te koopen, zoodat daar geen voorraadvorming plaats heeft, feit is dan tevens, dat deze aankopen een weerspiegeling van de behoeften daar zijn.

Voor het oogstjaar 1939/1940 wordt een oogst van ten minste 14.000 ton verwacht en op basis van de tegenwoordige uitvoercijfers ontstaat dan de volgende positie:

Voorraad	24.000 ton
Nieuwe oogst	14.000 „
	38.000 ton
Te verwachten uitvoer tot 1 Sept. 1940	22.000 „

Voorraad op 1 September 1940 16.000 ton

Voorstellen tot verder ingrijpen.

Wij herhalen, deze calculatie houdt slechts rekening met de tegenwoordige exportcijfers. Vergelijkt men met deze 16.000 ton den voorraad van medio 1938, dan blijkt hij vrijwel constant te zijn gebleven, mits men ook rekening houdt met de bescheiden raming van den oogst 1939/1940.

Doch in Indië wekt deze hoeveelheid onrust en in kapokkringen bespreekt men de mogelijkheden om tot een verbetering te geraken. Daar is in de eerste plaats de beroemde lucifer, die wel op een afdoende wijze het momenteele teveel zou kunnen doen verdwijnen, doch vernietiging is gulzig, getuige het feit, dat in Brazilië thans reeds 66 miljoen balen koffie daaraan ten offer zijn gevallen. Door vernietiging lost men weliswaar de vraag van het momenteel teveel op, doch kan men niet verhinderen, dat er een nieuw teveel ontstaat, vooral ook, omdat in de behoeften, welke de kapok moet bevredigen, in toenemende mate door andere gebieden dan Ned.-Indië wordt voorzien. En bovendien, wie moet dat betalen? Het Ka-

¹⁾ De feitelijke kapokgegevens zijn ontleend aan de Economisch-Statistische mededeelingen der Federatie van Vereenigingen van Nederlandsch-Indische Bergcultuurndernemingen van 24 Mei 1939.

pokfonds heeft de geldmiddelen, om de beschikking over de kapok te verkrijgen, geleend en moet, alvorens het zijn eigendom kan vernietigen, indien 10.000⁰ ton zouden worden opgeofferd — dit cijfer wordt genoemd — beschikken over 2½ miljoen Gulden, wat dus eerst mogelijk is, indien 15.000 ton aan uitvoerrecht onderworpen oogst zijn uitgevoerd, dus m.a.w. 15.000 ton nieuwen oogst plus 9.000 ouden of tezamen 24.000 ton.

Een tweede mogelijkheid, die besproken wordt, is die van een prijsverlaging en nu zijn wij tevens ook bij de controverse in de koffie in Brazilië aangeland.

De Braziliaansche koffiemaatregelen.

Eind 1937 heeft Brazilië de valorisatie-politiek vervangen door een agressie evenwel onder voortzetting van de bescherming van de geheele koffiëpositie door het blijven eischen van een opofferingsquotum van de eigen planters (voor 1939/1940 weder van de gewone koffië 30 pCt.).

Op de onlangs te Sao Paulo gehouden conferentie van koffiëplanters nu liepen de meeningen terzake van de nieuwe politiek uiteen. En dit is ook verklaarbaar, want weliswaar is het gevolg van de nieuwe politiek geweest, dat het aandeel van Brazilië in den wereld-koffië-export is gestegen, doch de prijs is gedaald, zij het, dat dit gedeeltelijk ging ten laste van de verlaging van het uitvoerrecht. En dan blijft natuurlijk steeds de vraag, wat voordeeler is: een kleinere hoeveelheid tegen een beteren of een grotere hoeveelheid tegen een lageren prijs. Brazilië heeft, ondanks de controverse onder de planters, den laatsten weg gekozen.

Prijshandhaving bij kapok.

Bij de kapok heeft men vooralsnog den eersten weg ingeslagen en Aneta heeft bericht, dat vóór Sept. a.s. met betrekking tot de prijspolitiek geen verandering kan worden verwacht. Het kan ook bezwaarlijk anders. Door de prijspolitiek heeft men zich hoofdzakelijk op een paar bepaalde afzetgebieden gespecialiseerd en de andere grootendeels opgegeven. Weliswaar is thans het consigneren naar Nederland weer onbeperkt toegestaan, doch aan de prijslimite heeft men vastgehouden. Bij het vraagstuk der prijsverlaging moet worden bedacht, dat van den prijs van f 40 per quintaal f 15 aan het Kapokfonds komen — tenminste van kapok van den nieuwen oogst — en dat deze f 15 de hoofdbron vormen, waaruit het Fonds zijn middelen put om de bankschulden af te lossen en dus kapok in vrijen eigendom te verkrijgen, wat voor de vernietiging noodzakelijk is. Een prijsverlaging zou òf kunnen worden verkregen door het uitvoerrecht te verlagen òf door den prijs, welken de exporteurs ontvangen, te verminderen door, onder handhaving van het uitvoerrecht, den minimum-exportprijs te verlagen. Het eerste beteekent, dat het zooveel langer duurt, voordat de voorraad in eigendom wordt bezeten of wel, dat het Gouvernement een verlies moet nemen, het tweede komt erop neer, dat de exporteurs en fabrikanten een verlies op hun voorraden moeten nemen en dit van het Gouvernement zullen trachten terug te krijgen en voorts dat de opkooprijzen voor den nieuwen oogst zullen worden verlaagd. In dezen vorm kan het dus tot productie-beperving leiden, de t.a.v. de inlandsche kapok, naar onze meening, eenige rationeele, zij het zeer ingrijpende wijze van productie-beperving. Wat het voordeeligste is, laat zich van hieruit niet beoordeelen; alleen moet worden bedacht, dat de opkooprijzen voor den oogst-1938 reeds laag zijn geweest, zoodat door het volgen van den laatsten weg de bevolking wel zeer zou worden getroffen.

De problemen voor beide producten dezelfde.

De controverse van Brazilië zal ook naar Ned.-Indië worden verplaatst en men staat daar, zij het

op bescheidener schaal, voor hetzelfde probleem, echter met dezen wansmaak voor de overheid, dat de prijzen, die bij den opkoop van kapok waren betaald, gebaseerd zijn geweest op een politiek, voor welke de overheid verantwoordelijk te stellen is, zoodat de fabrikanten en exporteurs zich op moreele factoren zullen beroepen, teneinde te trachten de verliezen, die zij bij een prijsverlaging zouden lijden, op de gemeenschap af te wentelen.

Reeds zoo kort nadat ingegrepen is geworden, ontwikkelt de toestand bij de kapok zich dermate ongunstig, dat men thans voor den tweesprong zal komen te staan: handhaven van een valorisatie of overgaan tot agressie onder bescherming van de algemeene positie, teneinde de débâcle te voorkomen. En daarbij is de toestand daarom niet gunstig, omdat de buitenstaanders ook beneden kostprijs zullen blijven verkoopen en bovendien stopzetting der productie niet beteekent vernietiging van productiecapaciteit. Welke oplossing men ook kiest, voor zoover wij thans kunnen zien, zal zij dadelijk geld kosten. En dan kan men voor de gevolgen in zekere mate bij Brazilië in de leer gaan. Wij zeggen in 'zekere mate, omdat het uiteraard mogelijk zal zijn een deel van het verloren afzetgebied te herwinnen en er nog voortdurend op wordt gehoopt, dat in Nederland een bevoorrechte positie wordt verkregen. Het koffieprobleem heeft alle stadia doorgemaakt en daar is men tenslotte tot de agressie gekomen; aangezien een vrijgeven van de positie thans desastreus zou zijn, blijft voor de kapok — gelukkig reeds nu — de keuze tusschen een van beide wegen en dan is het te hopen, dat een weg wordt gekozen, die zoo spoedig mogelijk tot een opheffing dezer geheele ordening zal leiden.

Minister Welter achtte indertijd de mogelijkheid aanwezig, dat de overheid zonder veel kleerscheuren uit dit „kapokavontuur” zal kunnen retireeren, wat hij zoowel in het belang van de bevolking als van het Gouvernement beschouwde en wij hopen van harte, dat de terugtocht reeds nu *geleidelijk* wordt begonnen.

J. F. H.

WETTELIJKE REGELEN INZAKE DE VERZEKERING TEGEN GELDELIJKE GEVOLGEN VAN WERKLOOSHEID.

Het belang van den arbeider bij een werkloosheidsverzekering boven een steunuitkering is evident, zelfs indien het bedrag van de uitkering krachtens de verzekering ongeveer gelijk zou zijn aan het bedrag der steunuitkering. Nu is het natuurlijk waar, dat in de eerste jaren der vrijwillige werkloosheidsverzekering de werkloosheidsverzekering-uitkering den arbeider onttrok aan de armenzorg en thans slechts aan de werkloosheidsondersteuning, maar het groote voordeel voor het arbeidersgezin bij uitkering krachtens verzekering blijft, dat in één gezin enkele verzekeringen naast elkaar kunnen loopen, zoodat door twee of drie uitkeringen de grens van het noodzakelijke levensonderhoud niet dadelijk behoeft te worden bereikt. Eerst wanneer de verzekeringen afloopen, zal de ééne werkloosheidsondersteuning ongelukkigwijze haar intrede moeten doen.

De werkloosheidsverzekering is dus speciaal van belang als middel van gezinszorg, maar de omvang van deze gezinszorg door cumulatie van werkloosheidsuitkeringen krachtens verzekering is niet bekend.

Het totale aantal families, gerechtigd tot méér dan één uitkering krachtens verzekering, zoude wel tot een statistisch belangrijk getal voeren, wanneer ook het totale aantal gezinnen, waarin recht op werkloosheidsuitkering bestond, bekend was. Eén-arbeidergezinnen zullen de gevolgen der werkloosheid sterker gevoelen. Voor deze families en voor den op zichzelf staanden arbeider zonder gezin, is dus

de vorm: ondersteuning of uitkering, van minder belang.

De werkloosheidsverzekering heeft wel invloed op de werkloosheidsondersteuning, veel minder op de eigenlijke armenzorg. Wanneer de winnende hand beter wordt gevuld, zal de werkloosheidsondersteuning dalen. De totale uitgaven van armenzorg behoeven dan volstrekt nog niet te dalen.

Het belang der werkloosheidsverzekering staat dus in het algemeen los van de armenzorg. Het zal om zich zelfs wil moeten worden gediend.

Het belang der multi-arbeiders-families levert één der beste argumenten voor den vorm der werkloosheidsverzekering boven de werkloosheidsondersteuning.

De werkloosheidsverzekering is verder het meest uitgezochte middel om het normale loonpeil te handhaven. Een werkloosheidsondersteuning kan telkens en op elk oogenblik door een regeringsbesluit worden verlaagd; de loopende en steeds doorloopende werkloosheidsuitkering krachtens vroegere verzekering vormt het minimum, waar beneden het loon niet kan dalen. De beide hier genoemde voordeelen der werkloosheidsverzekering moesten worden genoemd, omdat de Memorie van Toelichting der Regeering, welke het wetsontwerp begeleidde (zij werd bij het vóór-ontwerp gepubliceerd) de voordeelen der werkloosheidsverzekering boven de werkloosheidsondersteuning niet vermeldt. De Regeering spreekt slechts over de voordeelen van een verplichte verzekering, geregeld bij de wet boven de vrijwillige verzekering, gesteund door een rijksbijdrage aan de kassen, steunende op een begrootingspost.

Het stelsel der vrijwillige verzekering heeft (1917—1939) tot resultaat gehad, dat het aantal verzekerden, dat in 1917 nog slechts 63.000 bedroeg (verdeeld over enkele nationale kassen), in 1932 het maximum van 600.000 verzekerden bereikte, welk aantal daarna is gedaald tot ongeveer 540.000 (Mem. v. Toel.).

Aan bijdragen van de verzekerden werd in de jaren 1917 t/m. 1937 ontvangen pl.m. f 96.000.000, op welk bedrag door Rijk en gemeenten pl.m. f 147.000.000 subsidie werd verleend (Mem. v. Toel.).

Het doel der nieuwe wettelijke verplichting is de daling tegen te gaan; van de arbeidersloonen in totaal per jaar een veel grooter deel op te vragen; de werkgevers te doen mede betalen en de staatsbijdragen te doen vervallen. De Regeering spaart haar krachten om het rijksgeld alleen te geven voor ondersteuning in gevallen van abnormale werkloosheid. En hiervoor komen dan op het Rijksbudget het eerst beschikbaar de gelden, welke nu aan de gemeentebesturen worden uitgekeerd, langs den weg van het Werkloosheidssubsidiefonds, bestemd om de gemeentebesturen te helpen in hun kosten van ondersteuning der niet-verzekerde arbeiders en van de arbeiders, wier uitkering uit de werkloosheidskas is geëindigd.

Daar de Nederlandsche literatuur een overzicht der verplichte verzekering tegen werkloosheid niet kent, wordt daaromtrent in een volgend artikel het een en ander medegedeeld. De studie wordt vergemakkelijkt door den vóórarbeid van het Internationaal Bureau van den Arbeid, welk Bureau een vergelijkend overzicht gaf van alle verplichte vrijwillige werkloosheidsverzekeringen in de wereld.

Den tekst van het Engelsche schema, zooals dat door dit Bureau is samengesteld, vindt men elders in dit blad afgedrukt.

C. W. DE VRIES.

JAPAN'S INDUSTRIELE KRACHT EN AUTARKISCH VERMOGEN.

In een periode, die sommigen onzer nog geheel hebben meegemaakt, heeft Japan zich van een klein feodaal rijk, dat zich vrijwillig van de overige wereld had afgesloten, ontwikkeld tot een groote mogendheid, wier invloed zich overal doet gelden. Toen, in 1854, Amerika door een indrukwekkende vlootdemonstratie de openstelling van Japan bewerkte, zag het er naar uit, dat Japan zoowel als China op dezelfde wijze onder de groote mogendheden zouden worden verdeeld als met Afrika het geval was; dit is echter geheel anders gelopen. Het groote aanpassingsvermogen der Japanners stelde hen heel spoedig in staat zich tot een kapitalistische mogendheid van de eerste orde te ontwikkelen. De door den wereldoorlog verworven positie heeft Japan zooveel mogelijk uitgebuit en al hebben vele deskundigen de meening uitgesproken, dat Japan zijn positie niet zou kunnen handhaven, thans is wel heel duidelijk gebleken, dat het een der meest funeste dwalingen is geweest te denken, dat het technisch vermogen van het Westen eeuwig superieur is aan dat van den Oosterling. Zelfs nu de Japansche expansiezucht een ieder de oogen voor de werkelijkheid zou moeten openen, trachten de belangen, welke de wereld beheerschen, de werkelijke economische kracht van Japan voor de massa te verbergen. Wel wordt er steeds op gewezen, dat Japan militair zeer sterk is, doch men tracht de voorstelling dezer kracht te verkleinen door er op te wijzen, dat Japan een grooten oorlog door gebrek aan industriele kracht zal moeten verliezen. Men moet wel met blindheid geslagen zijn om Japan's technisch vermogen zoo te onderschatten. Door de bezetting van China staat Japan sterker dan ooit, doch, zelfs zonder deze aanwinst, kan Japan wijzen op een enormen vooruitgang zoowel op economisch als op industrieel gebied.

Enkele jaren terug waren serieuze buitenlandse deskundigen ervan overtuigd, dat Japan, wegens het vrijwel geheel ontbreken van inheemsch ijzererts en van voor cokesverwerking geschikte kolen, onmogelijk in staat zou zijn een omvangrijke „zware” industrie te scheppen. Dit oordeel is een groote blunder gebleken, want thans is Japan reeds ver gevorderd op den weg naar de stichting van een ontzaglijke ijzer- en staalindustrie, die, alhoewel nog gedeeltelijk afhankelijk van den invoer van erts, oud ijzer en kolen, nu al in staat is in de geheele Japansche behoefte aan ruwijzer en staal te voorzien.

Het staalverbruik heeft zich zoowel voor industriele als voor militaire doeleinden in sterke mate uitgebreid. Indien men het jaarlijksche verbruik aan staal voor 1914 op 100 stelt, dan verkrijgt men voor het jaar 1919 een cijfer van 225. In 1931 bedroeg het indexcijfer slechts 250, hetgeen te wijten is aan de economische depressie in de voorafgaande jaren en aan het vlootverdrag van Washington. In 1935 werd een cijfer van 550 bereikt! In 1920 bedroeg het totale staalverbruik ca. 1.500.000 tons, waarvan ca. 1.000.000 tons uit het buitenland kwamen. In 1931 was het verbruik 1.900.000 tons en werden slechts ca. 270.000 tons geïmporteerd. In 1936, toen het verbruik sterk toegenomen was, nl. in totaal 4.000.000 tons, had Japan de buitengewone prestatie geleverd, dat zelfs bij zulk een groot verbruik (100 pCt. meer dan in 1931) vrijwel niets behoefde te worden ingevoerd.

Ook ruwijzer, de voornaamste grondstof der staalindustrie, wordt in toenemenden omvang in Japan geproduceerd. In 1920 bedroeg het totale verbruik van ruwijzer ca. 900.000 tons, in 1936 reeds ca. 4.000.000 tons. In tegenstelling met staal, kan Japan voor ruwijzer nog niet in eigen behoefte voorzien. Het vijfjarenplan voor Mantsjoekwo en voor Korea zal er echter toe leiden, dat Japan op den duur 70/80 pCt. van de behoefte zelf kan leveren, maar zelfs als de invoer uit het buitenland wordt beperkt tot

de productie van de Zuidzee-eilanden, waar zich groote, in Japansche handen zijnde, ijzermijnen bevinden, dan nog is Japan van leverantie verzekerd, zoolang het de heerschappij ter zee in deze wateren kan behouden.

Ondanks deze enorme uitbreidingen, blijft de productie der Japansche ijzer- en staalindustrie gestadigen voortgang maken. Ook verwante productietakken, zooals machinebouw en de chemische industrie, breiden zich snel uit, zoodat inmiddels het geheele complex der zware industrie vasten voet in Japan's economisch leven verkregen heeft. Zij is thans in de Japansche buitenlandsche politiek een zoo belangrijke factor, dat het land zich voor zijn verdere ontwikkeling ieder offer zal getroosten.

Van groot belang is ook de aluminiumindustrie, alhoewel het bauxiet, de grondstof voor aluminium, vrijwel geheel ontbreekt. Met het oog op de groote defensiebelangen bij deze industrie, is de overheid ertoe overgegaan, om haar meer het karakter van een openbaar nutsbedrijf te geven. In 1937 bedroeg de aluminiumproductie 10.500 tons, in 1938 reeds 20.000 tons, terwijl in 1937 het verbruik 22.000 tons bedroeg en in 1938 35.000 tons. Op grond van een onlangs ingediend wetsontwerp zal de totale productie vervijfvoudigd worden, zoodat een groote hoeveelheid dan voor export beschikbaar komt. De zeer omvangrijke aluminiummaatschappij, Japan Light Metal Co., zal niet minder dan 50.000 tons aluminium per jaar gaan fabriceren, ofwel ca. 10 pCt. van de totale wereldproductie.

Eveneens belangrijk is de nikkelindustrie. De Japan Nickel Refining Co. zal dit jaar over een capaciteit van 10.000 tons nikkel chromiumstaal, 5.000 tons roestvrijstaal en 1.000 tons zuiver nikkel beschikken. Men streeft er verder ernstig naar om de jaarlijksche nikkelproductie tot 10.000 tons op te voeren.

Wat minerale oliën betreft, bedraagt de productie in Japan minder dan 10 pCt. van het verbruik. De olievelen van Japan en Sachalin kunnen echter hun productie verviervoudigen, terwijl verder de Zuidzee-eilanden nog ter beschikking staan. Uit de rijke bruinkolenlagen en leisteengroeven kan langs synthetischen weg benzine gemaakt worden. De olieleistein in Mantsjoekwo is boven de kolenlagen gelegen en daardoor kan deze gemakkelijk in de open lucht ontgonnen worden. Op het oogenblik worden jaarlijks 150.000 tons olie gewonnen, doch men heeft inmiddels maatregelen getroffen om de productie tot 350.000 tons op te voeren. Naar schatting beschikt Mantsjoekwo over ca. 5 milliard tons olieleistein, waaruit 1 à 2 milliard barrels olie zouden gewonnen kunnen worden.

Belangrijk voor de Japansche chemische industrie is het feit, dat Japan in voldoende omvang zwavel bezit. Hetzelfde geldt voor het zeer belangrijke pyriet. Voor de keramische industrie is er een overvloedige productie van kalksteen, klei en kiezelaarde. Wat nitraten betreft, heeft de stikstofbindingindustrie zulke groote vorderingen gemaakt, dat Japan, hoewel nog tot voor korten tijd volkomen afhankelijk van het buitenland, thans in staat is zelf de geheele stikstofbehoefte te dekken. Zout, de basisgrondstof voor de alkalische industrie, komt voor 50 pCt. uit eigen land; 20 pCt. van het benodigde zout komt echter uit het pachtgebied Kwantoeng. De productie aldaar breidt zich geweldig snel uit, zoodat binnenkort Japan ook voor dit belangrijke product geheel onafhankelijk van het buitenland zal zijn.

Belangrijk voor de vetvoorziening van het land is de positie, welke Japan bij de walvischvangst inneemt. Japan neemt bij de wereldproductie de vierde plaats in, nl. met ca. 400.000 vaten; traan is dan ook ruimschoots voorhanden.

Het plantaardige materiaal, waaraan Japan het meest behoefte heeft, is ruwe katoen (en ook wol) voor de zeer belangrijke textielindustrie. Jaarlijks

worden ca. 1.000.000 tons ruwe katoen ingevoerd, bij een binnenlandsche productie van ca. 100.000 tons. Er zijn thans plannen voor een groote katoenproductie in Korea, Mantsjoekwo en Noord-China, en Japan hoopt reeds in 1940 een vierde gedeelte van de katoen, die het in het buitenland duur moet betalen, uit Noord-China te betrekken. Verder kan de import van wol gedeeltelijk vervangen worden door den aanvoer uit Mongolië en Mantsjoerije. Om op den invoer van ruwe katoen zooveel mogelijk te besparen, heeft men zich in Japan met groote energie op de productie van het synthetische product geworpen. Duitschland, Italië en Japan nemen thans 90 pCt. van de wereldproductie aan kunstkatoen voor hun rekening. In April 1938 was de stapelvezelproductie in Japan al grooter dan die van kunstzijde; in November 1938 bedroeg zij 26.67 miljoen pond, terwijl de kunstzijdeproductie slechts 13.33 mill. pond bedroeg. Japan neemt in de kunstzijde-industrie de tweede plaats in. De kunstzijde-industrie heeft in de jaren 1933/36 haar grootste expansie beleefd; het aantal spoelen steeg van 82.000 in 1933 tot 435.000 in 1936. In 1938 kreeg men een groote daling in de productie te zien en wel van 147.000 tons in 1937 tot 91.000 tons in 1938.

De grondstof voor de kunstzijde-industrie is houtpulp, waarvoor Japan, wat zijn totaalgebruik betreft, voor 80 pCt. op den invoer is aangewezen. De invoer van houtpulp bedroeg in 1937 ca. 50 miljoen Yen. Uit autarkische overwegingen tracht men de binnenlandsche houtindustrie op te voeren; deze bedraagt thans 209.000 tons. Men hoopt deze productie in 1942 tot 290.000 tons te hebben vergroot. Men schat, dat in 1942 de behoefte aan houtpulp ca. 480.000 tons zal zijn, zoodat dan de binnenlandsche productie ca. 60 pCt. van de behoefte zou dekken.

Zooals men uit deze schets ziet, heeft Japan zich de hulpbronnen, waarover het ondanks een tekort beschikt, in sterke mate ten nutte gemaakt. Het houdt thans het oog gevestigd op Mantsjoekwo en het onlangs op China veroverde gebied, welke groote, nog onontgonnen, natuurlijke rijkdommen bezitten.

Van groot belang bleken ook de in de laatste jaren verworven gebieden, waarover hier nog enkele bijzonderheden volgen. Op Formosa, dat in 1895 verworven werd, worden thee, rijst, hout en suiker in overvloedige hoeveelheden geproduceerd. Voorts brengt het vrijwel alle natuurlijke kamfer ter wereld voort.

Korea (Chosen) is in hoofdzaak een landbouwland; de voornaamste voortbrengselen zijn tarwe, gerst, soja-boonen en rijst. Dit gebied werd in 1905 verworven.

Eveneens in 1905 kwam het eiland Sachalin aan Japan. Vischvangst, bosschen en mijnen vormen er de basis van het economisch leven. De rijke steenkoollagen worden op energieke wijze ontgonnen. Ook vindt men er petroleum.

Van de mandaateilanden, welke Japan bij het verdrag van Versailles toegewezen kreeg, zijn het belangrijkste de Mariannen, de Marshall en de Carolinen. De Mariannen zijn zeer geschikt voor het verbouwen van suikerriet. Op de Carolinen bevinden zich de waardevolle fosfaatmijnen. De Marshall-eilanden zijn rijk aan cocospalmen en copra.

Tot slot, Mantsjoekwo, inclusief het pachtgebied Kwantoeng en de Zuid-Mantsjoerische spoorwegzone. Dit gebied (41 maal de oppervlakte van Nederland) is het belangrijkste van alle zich in Japansch bezit bevindende gewesten. Het levert Japan katoen en soja-boonen. Er zijn zeer veel kolen en ijzer, waaraan Japan groote behoefte heeft.

Zeventig jaar geleden had Japan 33 miljoen inwoners; thans telt het Japansche keizerrijk, Mantsjoekwo niet medegerekend, 92 miljoen zielen, zoodat het in bevolkingsgetal nog slechts wordt overtroffen door de Vereenigde Staten, het Britsche Rijk, Rusland en China.

M. VAN POELJE.

DE ECONOMISCHE BETEKENIS VAN NEUTRALE STATEN IN EEN EUROPEESCH CONFLICT.

Het vraagstuk van de voorziening der bevolking van de allernoodzakelijkste voedingsmiddelen en der industrie van de noodzakelijkste grondstoffen is in geval van oorlog voor ieder land of iedere combinatie van landen van de grootste betekenis. Beschikt een land over de middelen de verbindingswegen, langs welke de aanvoer van de benodigde producten geschiedt, te beheerschen, dan verliest het probleem een groot deel van zijn scherpte. Anders is het evenwel gesteld, als een mogendheid deze verbindingswegen niet of slechts zeer ten deele kan beheerschen. Zij beschikt dan slechts over de aanwezige voorraden, de binnenlandsche productie van het land zelf en van zijn bondgenooten en tenslotte over de voorziening met producten uit de aangrenzende of zonder veel gevaar te bereiken neutrale staten.

De momenteele politieke constellatie van Europa, welke wordt gevormd door de z.g. Westersche democratieën en haar eventueele bondgenooten eenerzijds en de z.g. spilmogendheden aan den anderen kant, waartusschen weer een aantal neutrale staten ligt, heeft dit vraagstuk eveneens aan de orde gebracht. De blokvorming is reeds in zooverre geconsolideerd, dat de landen, behoorende tot de verschillende groepen, voldoende bekend zijn.

Het hier aangesneden vraagstuk van de voorziening met levensmiddelen en grondstoffen is in geval van oorlog voornamelijk voor de mogendheden van de as een belang van de allereerste orde. Aangezien kan worden aangenomen, dat de Engelsche en Fransche vloten in de Noordzee en de Middellandsche Zee een overheerschende positie zullen innemen en zoodoende dus den aanvoer van producten over deze zeeën naar de as-mogendheden voor het grootste deel zullen weten te verhinderen, zal de behoefte aan invoer van voedingsmiddelen en grondstoffen slechts door een aantal Europeesche neutrale landen kunnen worden bevredigd. Wij nemen hierbij aan, dat de neutrale landen tot op zekere hoogte de vrijheid zullen hebben producten van eigen bodem of van de inheemsche industrie te blijven exporteeren. Het zal met de neutraliteit moeilijk vereenigbaar zijn, druk op deze landen uit te oefenen in dien zin, dat zij verhinderd zullen worden producten van eigen bodem naar aangrenzende landen te zenden. Dat het vervoer van koloniale producten der neutrale staten op eenigszins noemenswaardige schaal mogelijk zal zijn, is, gezien de ervaringen uit den oorlog van 1914—1918, niet aan te nemen.

De kwestie van den invoer van voedingsmiddelen en grondstoffen is voor de spil-mogendheden vooral ook daarom van betekenis, daar de economische

	1937 ¹⁾ (in miljoenen R.M.)		
	Invoer	Gr.-Duitschland ²⁾	Italië
Voedingsmiddelen ..	1883		401
Grondstoffen	4034		1049
Fabrikaten.....	865		362
<i>Uitvoer</i>			
Voedingsmiddelen ..	171		412
Grondstoffen	1335		181
Fabrikaten.....	5944		774
			Totaal
			2284
			5083
			1227
			583
			1516
			6718

¹⁾ Als uitgangspunt voor de statistische beschouwing van dit vraagstuk is het jaar 1937 genomen. Vroegere jaren waren voor dat doel minder goed bruikbaar, daar juist op het gebied van den buitenlandschen handel, en met name bij de as-mogendheden, belangrijke verschuivingen hebben plaats gevonden. Aan den anderen kant was het niet mogelijk het jaar 1938 te gebruiken, daar voor een groot aantal landen nog geen vergelijkbare gegevens zijn te verkrijgen.

²⁾ De gegevens voor Groot-Duitschland zijn door ons berekend door bij den buitenlandschen handel van het Oude Rijk dien van Oostenrijk op te tellen. Verder is de buitenlandsche handel van de Sudeten en Bohemen en Moravië, voor zoover deze uit de gegevens, voor Tsjecho-Slowakije was te berekenen, hierbij opgeteld.

structuur zoowel van Duitschland als van Italië deze landen op dat gebied zeer afhankelijk heeft gemaakt van invoer uit het buitenland. Het vorenstaande overzicht van de samenstelling van den buitenlandschen handel dezer landen laat dit duidelijk zien.

Terwijl de invoer voor bijna 60 pCt. uit grondstoffen, voor 26 pCt. uit voedingsmiddelen en voor slechts ca. 14 pCt. uit fabriekaten bestaat, is deze verhouding bij den uitvoer 17 pCt., 7 pCt. en 76 pCt.

Men kan zich nu in de eerste plaats afvragen, hoe de structuur van den buitenlandschen handel der neutrale staten is, om zodoende een algemeen beeld te verkrijgen van de mogelijkheden van een eventuele voorziening van Duitschland en Italië door de neutrale landen.

De vraag doet zich daarbij voor, welke landen bij een eventueel conflict als neutraal kunnen worden beschouwd. Met zekerheid is in dit geval natuurlijk niets te zeggen. Waarschijnlijk is evenwel, dat naast de neutraliteit der drie Scandinavische landen, die van Nederland, België en Zwitserland zal worden gehandhaafd. De Baltische Staten (Finland, Estland, Letland en Lithauen) zullen zeer waarschijnlijk eveneens hun neutraliteit behouden; een zekere Duitse druk op deze laatstgenoemde landen, om hun economisch leven in dienst van de totalitaire staten te stellen, is nu reeds waar te nemen. De groep Zuid-Oost Europeesche landen, nl. Hongarije, Zuid-Slavië, Roemenië, Bulgarije en Griekenland, is voor een deel reeds politiek of economisch aan de spil gebonden, de overige landen zullen hoogstwaarschijnlijk als neutrale staten de functie van leverancier van de spil vervullen en fabriekaten in ruil hiervoor aannemen. De minste zekerheid vormt hierbij de neutraliteit van Roemenië. Duitschland en Italië zullen evenwel aan de neutraliteit van dit land zeer groote waarde moeten hechten. Van Turkije kan, gezien de ontwikkeling in de laatste weken, met vrij groote waarschijnlijkheid worden aangenomen, dat het aan de zijde van de democratieën zal staan.

Eventuele andere neutrale staten zullen in dit verband geen of een zeer geringe rol kunnen spelen, daar de verbindingswegen hiervan met de landen van de spil waarschijnlijk door Engeland en Frankrijk zullen worden gecontroleerd.

De verbindingswegen tusschen Duitschland en Italië en de hier genoemde neutrale staten gaan echter voor het grootste deel over land en liggen dan meestal buiten het directe gevarengedebied. Het deel, dat over zee gaat, nl. het verkeer over de Oostzee, zal waarschijnlijk door de Duitse vloot kunnen worden beschermd. Duitschland zal echter in ieder geval met een dreiging van de zijde der Russische vloot rekening moeten houden, zoodat de aanvoer van producten over de Oostzee wel met eenige moeilijkheden gepaard zal gaan.

De samenstelling van den buitenlandschen handel der neutrale landen is onderling zeer verschillend. Van de groep Nederland, België, Zwitserland, is Nederland als exporteur van voedingsmiddelen van zeer groote beteekenis; België daarentegen heeft belang als grondstoffenexporteur, terwijl Zwitserland, wat de structuur van den uitvoer betreft, sterk met Duitschland overeenkomt en dus als leverancier in oorlogstijd van minder beteekenis is. Hieronder geven wij een samenvatting van den buitenlandschen handel van deze landen, omgerekend op R.M., teneinde vergelijkbaarheid met de behoeften van de as-mogendheden te vergemakkelijken.

1937 (in millioenen R.M.)

Invoer	Nederland	België	Zwitserland	Totaal
Voedingsmiddelen	380	452	273	1105
Grondstoffen	883	1318	325	2526
Fabriekaten	862	521	428	1811
<i>Uitvoer</i>				
Voedingsmiddelen	577	121	47	745
Grondstoffen	489	961	65	1515
Fabriekaten	508	1054	620	2182

De invoerbehoefte dezer landen, voorzover zij niet op fabriekaten betrekking heeft, kan voor een deel feitelijk buiten de belangstelling der spil-mogendheden blijven, daar de neutralen hun eigen behoeften aan voedingsmiddelen en grondstoffen wel elders kunnen dekken. Niettemin is in dit verband een indirecte druk op de neutrale mogendheden zeer waarschijnlijk te achten. Door nl. den invoer van voor de neutrale staten noodzakelijke producten te beperken, hetgeen zeer wel binnen het bereik der tegenstanders van de spil ligt, kunnen zij de binnenlandsche productie dezer neutralen zoodanig in autarkische richting wijzigen, dat de uitvoeroverschotten naar de spil-mogendheden geringer worden of zelfs geheel verdwijnen. De ervaringen uit den wereldoorlog maken een dergelijke veronderstelling niet geheel onwaarschijnlijk. Hoe grooter dus de afhankelijkheid der neutrale staten van producten, die de spil-mogendheden eveneens missen, is, des te grooter is de kans, dat de nu bestaande uitvoeroverschotten aan voedingsmiddelen en grondstoffen in geval van oorlog noodgedwongen zullen verminderen.

Bij den invoer van fabriekaten is de situatie echter anders. Gezien de structuur van den buitenlandschen handel is het zeer waarschijnlijk, dat de totalitaire staten in dit geval van diverse fabriekaten als ruil-object gebruik zullen maken tegenover de door de neutrale mogendheden geleverde grondstoffen en voedingsmiddelen. Uit vorenstaande tabel blijkt, dat de drie hiergenoemde staten als leveranciers van voedingsmiddelen en grondstoffen een niet te onderschatten rol kunnen spelen. Aan den anderen kant blijkt evenwel, dat de afhankelijkheid dezer staten van invoer van grondstoffen en voedingsmiddelen eveneens zeer groot is, hetgeen weer een zwakke zijde voor de economisch-strategische positie der spil beteekent.

Een belangrijke rol kunnen de Scandinavische landen spelen. Onderling wijken deze landen hierin af, dat Denemarken voornamelijk voedingsmiddelen-exporteur is en Zweden en Noorwegen meer als uitvoerlanden van grondstoffen op den voorgrond treden. Aan de invoerbehoefte aan fabriekaten van deze landen kan Duitschland in groote mate tegemoet komen. De invoerbehoefte aan grondstoffen en voedingsmiddelen is in deze landen minder dringend dan in de hierboven besproken West-Europeesche staten.

1937 (in millioenen R.M.)

Invoer	Denemarken	Zweden	Noorwegen	Totaal
Voedingsmiddelen	131	159	121	411
Grondstoffen	410	524	230	1164
Fabriekaten	363	665	441	1469
<i>Uitvoer</i>				
Voedingsmiddelen	651	74	102	827
Grondstoffen	74	661	285	1020
Fabriekaten	122	535	115	772

De Baltische staten zijn, met uitzondering van Finland, dat als houtexporteur in aanmerking komt, van minder beteekenis dan de beide hierboven behandelde groepen.

1937 (in millioenen R.M.)

Invoer	Finl.	Estl.	Letland	Lithauen	Tot.
Voedingsmiddelen	120	10	12	4	146
Grondstoffen	170	21	44	34	269
Fabriekaten	200	44	56	51	351
<i>Uitvoer</i>					
Voedingsmiddelen	42	28	31	46	147
Grondstoffen	396	29	73	39	537
Fabriekaten	67	16	23	3	109

Niettemin zullen zij in geval van oorlog aan het met gebrek aan voedingsmiddelen kampende Duitschland belangrijke diensten kunnen bewijzen. De beteekenis dezer landen ligt voor een deel ook in de omstandigheid, dat zij niet te sterk op leveringen zijn aangewezen, die niet door de spil kunnen worden bevredigd.

Een groote rol, zoowel wat betreft de levering van voedingsmiddelen als de voorziening met grondstoffen, spelen de landen van Zuid-Oost Europa. Van beteekenis is hierbij tevens, dat de invoerbehoefte dezer landen in haar samenstelling volkomen voldoet aan de structuur van den Duitschen uitvoer, dus voor het grootste deel bestaat uit fabriekaten en in de minderheid uit grondstoffen en voedingsmiddelen. Daar komt nog bij, dat Italië, en vooral Duitschland, reeds nu grooten invloed uitoefenen op de productie en de richting van den buitenlandschen handel dezer landen, hetgeen in geval van oorlog de verdere aanpassing aan het economische leven van de spil zal vergemakkelijken.

Hieronder volgt een overzicht van de samenstelling van den buitenlandschen handel der vijf Zuid-Oost Europeesche staten.

1937 (in millioenen R.M.)						
Invoer	Honga- rij	Roeme- nië	Zuid- Slavië	Bul- garië	Grieken- land	Totaal
Voedingsmiddelen	20	16	15	5	117	173
Grondstoffen	201	65	76	36	96	474
Fabriekaten	128	288	202	99	145	862
Uitvoer						
Voedingsmiddelen	247	232	165	76	66	786
Grondstoffen	56	334	177	72	143	782
Fabriekaten	130	8	15	6	16	175

De structuur van den buitenlandschen handel dezer landen vertoont ook onderling weinig afwijking. Slechts Hongarië is eenigszins sterker fabriekaten-exporteerend en Griekenland heeft een relatief nog belangrijken invoer van voedingsmiddelen. Overigens echter hebben deze landen stuk voor stuk een groote beteekenis als exporteur van voedingsmiddelen en grondstoffen.

In hoeverre komt nu de totale buitenlandsche handel der verschillende hier behandelde groepen tegemoet aan de behoeften der spil-mogendheden. Onderstaand overzicht kan deze vraag reeds voor een deel beantwoorden.

1937 (in millioenen R.M.)							
	Invoer					Totaal	Uitvoer Groot- Duitsch, Italië
	Nederland, België, Zwitserl.	Scandi- navië	Baltische Staten	Z.-O. Europa			
Voedingsmidd.	1105	411	146	173	1835	583	
Grondstoffen ..	2526	1164	269	474	4433	1516	
Fabriekaten	1811	1469	351	862	4493	6718	
	Uitvoer						Invoer
Voedingsmidd.	745	827	147	786	2505	2284	
Grondstoffen ...	1515	1020	537	782	3854	5083	
Fabriekaten	2182	772	109	175	3238	1227	

De bovenste helft van deze tabel, die dus de invoerbehoefte der neutrale staten met de uitvoermogelijkheden van de spil vergelijkt, laat zien, dat de benoedigde voedingsmiddelen en grondstoffen door de neutralen voor het allergrootste deel in andere landen dan die van de as zullen moeten worden gekocht. Daarentegen zal de spil de behoefte der neutralen aan fabriekaten, vermoedelijk zelfs ondanks de in geval van oorlog nog meer uit te breiden bewapeningsindustrie, voor het grootste deel kunnen bevredigen. Een verschuiving in de richting van een grooteren invoer van fabriekaten uit de landen van de spil zal bovendien noodzakelijk zijn, wil men betaling van de dan stijgende leveringen van grondstoffen en voedingsmiddelen verkrijgen. Dit laatste zal echter, zooals hierboven reeds werd vermeld, door de tegenstanders der spil, door beperking van de aanvoeren voor de neutralen, grootendeels kunnen worden verhinderd.

Het tweede gedeelte der tabel laat o.a. zien, dat de neutrale staten, gegeven de samenstelling van hun

uitvoer, een belangrijke rol kunnen spelen als leveranciers van grondstoffen en voedingsmiddelen voor de spil. De waarde van den uitvoer van voedingsmiddelen uit de neutrale staten overtreft zelfs de waarde van den invoer van deze producten in de as-mogendheden. De waarde van den uitvoer van grondstoffen blijft echter nog ruim 20 pCt. onder de invoerbehoefte van Duitschland en Italië.

In bovenstaande beschouwingen, die als een aanloop voor een liepergaand onderzoek moeten worden beschouwd, is met verschillende omstandigheden geen rekening gehouden.

De groepen grondstoffen en voedingsmiddelen bevatten een groote verscheidenheid van producten. Het is daarbij heel goed mogelijk, dat bepaalde voedingsmiddelen of grondstoffen in overvloed aanwezig zijn, terwijl andere, zeer noodzakelijke, ontbreken of in te geringe hoeveelheden voorkomen. Om deze vraag te kunnen beantwoorden, moet de buitenlandsche handel der verschillende hier behandelde landen nader worden geanalyseerd.

Voordat hiertoe echter wordt overgegaan, is het goed eenige punten, die vooral in geval van oorlog van beteekenis kunnen worden, nader onder de oogen te zien.

Het is nl. mogelijk, en het gebeurt reeds nu in Duitschland in een bepaalde mate, de samenstelling der voeding zoodanig te veranderen — waarbij dan de voedingswaarde niet belangrijk wordt verminderd — dat een grooter deel hiervan bestaat uit binnenlandsche of gemakkelijk te verkrijgen artikelen, welke dan de plaats innemen der vroeger geïmporteerde producten. Dit vraagstuk is in Duitschland reeds voldoende onderzocht en het lijkt niet uitgesloten, dat Duitschland met de onder zijn bereik zijnde voedingsmiddelen beter in staat zal zijn een oorlog van langeren duur vol te houden dan men veelal in andere landen meent.

Verder bestaat er in Duitschland, en dit geldt ook voor Italië, reeds een vrij groote ervaring in de vervaardiging van de z.g. Ersatz-producten. Het aantal grondstoffen, dat door synthetische producten kan worden vervangen, neemt steeds toe en de procédé's worden steeds beter. Daarbij moet men ook bedenken, dat in geval van oorlog het verschil in kostprijs tusschen het ingevoerde product en het „Ersatz“-artikel een nog geringere rol speelt dan nu reeds het geval is. Bovendien maken verschillende gegevens het zeer waarschijnlijk, dat de spil-mogendheden van die grondstoffen, waarvan kunstmatige productie op groote schaal nog niet mogelijk is, reeds aanzienlijke voorraden hebben gevormd, zoodat ook op dit gebied — zij het dan ook in geringere mate dan bij de voedingsmiddelen — een vrij groot uithoudingsvermogen niet is uitgesloten.

Gezien deze feiten, is het van belang te constateeren, dat de uitvoer der groepen voedingsmiddelen en grondstoffen der neutrale staten, voor een zeer groot deel, kan voldoen aan de invoerbehoefte der spil-mogendheden aan de producten uit deze rubrieken.

Het is natuurlijk de vraag, in hoeverre zulks voor de neutralen mogelijk zal blijken. Voor een juiste beoordeeling van het hierna volgende detail-onderzoek kunnen deze feiten van groote beteekenis zijn.

Het zou de aandacht verdienen, de kwetsbaarheid der neutrale staten op dit gebied nader onder de oogen te zien. Want het is niet aan te nemen, dat een der strijdende partijen lijdelijk zal toezien, dat zijn tegenpartij van grondstoffen en voedingsmiddelen wordt voorzien, indien zij dit kan beletten, zonder dat de neutraliteit der betreffende staten daardoor wordt geschonden.

Een punt, dat in het bovenstaande eveneens buiten beschouwing bleef, is de handel tusschen Duitschland en Italië. Het leek ons doelmatiger, de beteekenis hiervan, die overigens vrij gering is, in een op deze meer algemeene beschouwingen volgend detail-onderzoek naar voren te brengen.

AANTEKENINGEN.

Het jaarverslag 1938/39 van De Nederlandsche Bank.

De President van De Nederlandsche Bank vangt zijn verslag 1938—1939 aan met een bespiegeling over de groote mate van onzekerheid, die de politieke ontwikkeling in de wereld met zich heeft gebracht.

*Politieke achtergrond van het wereldgebeuren.
Internationale politieke ontwikkeling.*

Het tijdperk van het op 31 Maart 1939 geëindigde boekjaar werd beheerscht door de internationale politieke verhoudingen. Deze schiepen voortdurende onrust en onzekerheid, die zich bij herhaling verscherpten tot paniek en oorlogsvrees. Zulks leidde tot de opvoering van de in gang zijnde bewapening tot een peil, dat niet gehandhaafd zal kunnen worden. Het is begrijpelijk en verklaarbaar, dat in een wereld, waarin de dreiging van het wapengeweld een zoo voorname plaats inneemt als thans het geval is, geen andere mogelijkheid gezien wordt dan het concentreeren van alle krachten op het versterken van de weermacht. Dit geldt ook voor die landen, welke in geen geval en door niemand van agressieve bedoelingen kunnen verdacht worden. Het is echter onbegrijpelijk en onverklaarbaar, dat de wereld de kracht en den wil mist om den weg naar den afgrond te verlaten en den onzinnigen wedloop te staken. Voor een ieder, die zien wil, moet het toch duidelijk zijn, dat geen land op den duur het huidige tempo en den tegenwoordigen omvang van zijn bewapening en van zijn uitgaven zal kunnen volhouden. Volgens een desbetreffende raming moeten de verschillende Regeeringen tezamen maandelijks bijkans f 2 milliard uit leeningen verkrijgen om in haar begrotingstekorten te voorzien.

Onder de zoeven met enkele woorden aangegeven omstandigheden dringt zich de vraag op, of, zoolang omtrent de politieke ontwikkeling niet meer zekerheid bestaat, het wel zin heeft zich in economische en financieele beschouwingen te begeven. Zoolang de ervaring telkens opnieuw leert, ligt in die ontwikkeling het beslissende moment voor de toekomst. Economische opleving, financieel herstel en monetaire stabiliteit zijn ondenkbaar, zoolang de politieke wereldverhoudingen niet een aanmerkelijke verbetering vertoonen, de oorlogsvrees niet gebannen wordt en de bewapeningen niet tot een redelijk peil worden teruggebracht.

Overheidsingrijpen in het economisch leven.

Niettemin zijn er in de huidige situatie weinig hoopgevend elementen voor de ontwikkeling in de naaste toekomst aan te wijzen. Verschillende abnormale en kunstmatige invloeden, die bovendien zoodanig afhankelijk zijn van het inzicht en de macht van bepaalde personen, dat hun mate van uitwerking bezwaarlijk juist te schatten is, spelen een rol. De heer Trip noemt drie der belangrijkste.

De onbegrensde bewapening werd hierboven reeds genoemd. Daarnaast dient de steeds verder voortschrijdende afsluiting der individuele landen vermeld te worden. Ondanks de erkenning, dat een ruimer handelsverkeer een levensbelang van de eerste orde vormt, brengt iedere dag nieuwe belemmeringen van den invoer en daarmede tevens van den uitvoer. In de practijk blijven alle landen streven naar het bevorderen van hun exporten, veelal onder aanwending van de meest ongezonde en onvruchtbare middelen, en tegelijkertijd naar het beperken van hun importen. Dat een dergelijk streven geen kans van slagen biedt, behoeft geen betoog. Het is nu eenmaal niet mogelijk de binnenlandsche markt voor de eigen productie te reserveren en tegelijkertijd den afzet op de buitenlandsche markten te verruimen. In het wezen der zaak vormt deze tweede factor een onderdeel van den derden, die bestaat in het samenstel van kunstmatige, in vele gevallen onderling tegenstrijdige, voorzieningen, welke in de onderscheidene landen in toenemende mate getroffen en met den naam van economische politiek bestempeld worden.

Voor die economische politiek toont de President weinig waardeering. Het op financieel terrein experimenteren door de Overheden kan zijns inziens niet tot het verlangde doel leiden, terwijl de overheidsbemoeienis op het gebied der binnenlandsche organisatorische en de handelspolitieke verhoudingen, naar het hem voorkomt, evenmin de welvaartsvermeerdering kan brengen, die ermede nagestreefd wordt.

Onder deze voorzieningen nemen die, welke op het monetaire en financieele terrein gelegen zijn een voorname plaats in. Hier valt een progressieve ontwikkeling te constateeren. Aanvankelijk zat de verwachting voor, dat een verlaging van de goudwaarde der geldeenheden zou leiden tot een evenredige stijging der goederenprijzen, waarbij dan een politiek van goedkoop geld en ruime creditgeving stimuleering van het particuliere bedrijfsleven zou moeten brengen. Toen die verwachting niet in vervulling ging en deze politiek niet de gewenschte resultaten bleek af te werpen, werd de toevlucht genomen tot een sterke opvoering van de overheidsuitgaven en daarmede van de tekorten op de staatsbegrotingen, in de veronderstelling, dat, na betrekkelijk korten tijd, het particuliere bedrijfsleven op gang zou zijn gekomen en de overheid haar tusschenkomst zou kunnen beperken en binnen de grenzen harer inkomsten zou kunnen terugbrengen. Ook deze veronderstelling werd niet verwezenlijkt, zoodat het peil der overheidsuitgaven en tekorten werd gehandhaafd en zelfs verhoogd, met de motivering, dat langs dezen weg het nationale inkomen en de volkswelvaart zouden toenemen. Niet in alle landen zijn de overwegingen, zoolks zij hierboven werden weergegeven, met zoovele woorden aan de overheidspolitiek ten grondslag gelegd. Ook zijn die overwegingen in meerdere gevallen uitdrukkelijk verworpen. Een en ander neemt intusschen niet weg, dat de werkelijke gang van zaken zich in het algemeen langs de hiervoor aangegeven lijnen heeft bewogen. Depreciatie van de nationale geldeenheden, politiek van goedkoop geld, sterke toeneming der overheidsuitgaven, stijgende budgettekorten, die meer en meer een permanent karakter verkrijgen, zijn de voornaamste kenmerken der ontwikkeling. Dat deze ontwikkeling tot duurzame verbetering heeft geleid, kan, dunkt mij, bezwaarlijk worden volgehouden. Evenmin is het aannemelijk te achten, dat in dezelfde richting nog geruimen tijd kan worden voortgegaan. Zulks geldt in de eerste plaats het anticiperen op inkomens en besparingen der toekomst, zoolks reeds thans in verschillende landen plaats vindt, terwijl ook voor de rijkste landen een einde komt aan de reserves, die hen tot het volgen van de huidige gedragslijn in staat stellen.

Wat het economisch terrein betreft, hierboven wees ik reeds op de nog steeds voortgaande beperking van het wereldverkeer met een zoover mogelijk doorgevoerde reservering van de binnenlandsche markt voor de eigen productie. Als noodzakelijk gevolg doet zich een sterk toenemende overheidsbemoeiing op het geheele gebied van het economisch leven gevoelen. Een proces van kartelleering van het nationale bedrijfsleven, onder leiding en aansporing van de zijde der overheid, is onmiskenbaar in gang. Hiervan moet verstarring, gevolgd door verhooging van prijsniveau en productiekosten, het resultaat zijn. De ervaring heeft geleerd, dat kartellen en trusts de tendentie in het leven roepen tot het hoog houden of opdrijven van het prijspeil. Zoolang de overheid zich van medewerking en stimuleering onthield, was een zekere correctie gelegen in de vrijheid van deelneming en in het initiatief en de mededinging van buitenstaanders. Sniijdt de overheid, gelijk thans meer en meer het geval wordt, deze correctie af, dan zullen de nadeelige gevolgen zich sterker doen gevoelen. De lasten, welke dientengevolge, zomede door de monetaire en fiscale maatregelen, op de consumenten gelegd worden, zullen niet nalaten tot verarming, minder verbruik en meer werkloosheid te leiden. De macht der overheid reikt ver, doch te dwingen tot een grooter verbruik, bij ontstentenis van de middelen en het vertrouwen der verbruikers, ligt buiten haar grenzen. Wel kan de overheid door geldistributie gedurende een zekeren tijd den schijn wekken als zouden de verbruikers over een grootere koopkracht beschikken, doch het betreft hier, zoolks de ervaring geleerd heeft en, naar met zekerheid te verwachten is, de toekomst op pijnlijke wijze opnieuw zal aantoonen, een verplaatsing van koopkracht, die geen duurzaam en gezond karakter kan dragen. Slechts door goedkoopere en ruimer te produceeren, door een geleidelijk toenemend wereldverkeer en door het bedrijfsleven te bevrijden van de talloze belemmeringen, die de onmisbare elasticiteit in het peil der kosten en prijzen steeds meer aantasten, alsmede van de overdreven lasten, die het particulier initiatief en de gewenschte investeeering verhinderen, kunnen goederen op ruimere schaal en tegen lagere prijs binnen het bereik van de consumenten gebracht worden. Dan zal een gezonde en duurzame koopkracht en een blijvende vermeerdering van de werkgelegenheid geschapen worden.

Ik erken, dat het door mij ingenomen standpunt niet in overeenstemming is met de wenschen der machten, die die gedragslijn in de meeste landen bepalen. Dit mag mij er

intusschen niet van weehouden dat standpunt telkens opnieuw naar voren te brengen en te verdedigen. Zulks is te eer het geval, waar het voor mij vaststaat, dat, na korteren of langeren tijd, de thans gevolgde weg niet verder begaanbaar zal blijken en de lijn noodgedwongen omgebogen zal moeten worden. Het zal dan te betreuren zijn, dat zooveel meer verloren ging en de te brengen offers zooveel zwaarder zullen drukken, dan, bij een spoediger verlaten van de lijn van den minsten weerstand, noodig zou geweest zijn.

Monetaire aspecten.

De President van De Nederlandsche Bank blijkt zich overigens nog niet los te hebben gemaakt van de gedachte, dat handhaving van het goudgehalte van een munt op het „oude” peil een wenschelijkheid is. Het onderstaand afgedrukte staatje met de bijbehorende toelichting geeft daarvan duidelijk blijk.

Ook monetair valt een teruggang op te merken. Dit blijkt uit het onderstaande overzicht, hetwelk voor een aantal landen de goudwaarde weergeeft hunner nationale geldeenheden, uitgedrukt in grammen fijn goud, onderscheidenlijk op 31 Maart 1938 en 31 Maart 1939.

Ontwikkeling van de goudwaarde van verschillende munteenheden.

	Goudwaarde 31 Maart 1938	Goudwaarde 31 Maart 1939	Daling in procenten
V.S. dollar	0,8863	0,8863	—
Belga.....	0,1498	0,1492	0,40
Gulden	0,4907	0,4705	4,12
Pond sterling	4,4030	4,1495	5,76
Deensche kroon	0,1965	0,1852	5,75
Noorsche kroon	0,2212	0,2085	5,74
Zweedsche kroon	0,2269	0,2138	5,77
Fransche franc	0,0272	0,0235	13,60
Zwitserse franc	0,2032	0,1989	2,12
Japansche yen.....	0,2568	0,2415	5,96

De veranderingen, welke intraden, bewogen zich allen in nedergaande richting. Het belangrijkste was deze beweging voor den Franschen Franc, die een verdere daling zijner goudwaarde met 13.60 pCt. vertoonde. Hierop volgt de Japansche Yen met 5.96 pCt. en daarna het Pond Sterling en de munteenheden der overige leden van het Sterlingbloec met omstreeks 5.75 pCt. Wat Nederland betreft, bedroeg de daling 4.12 pCt., terwijl deze voor Zwitserland beperkt bleef tot 2.12 pCt.

Toestand in Nederland.

De ontwikkeling van den toestand in ons land toont blijkens het onderzoek, dat Mr. Trip daarnaar op blz. 11 en 12 van het verslag instelt, geen belangrijke afwijkingen van die in andere landen.

De toekomst voor ons land ziet Mr. Trip, zooals te verwachten was vrij somber in.

Ook voor Nederland geldt hetgeen ik hierboven in het algemeen deed opmerken omtrent de talrijke kunstmatige, veelal tegenstrijdige maatregelen, die een juiste kenschetsing van den werkelijken toestand zeer sterk bemoeilijken en de onevenwichtigheden in de economische structuur veel meer doen toenemen dan opheffen. Ook Nederland gaat voort aan den invoer belemmeringen in den weg te leggen, ondanks het zeer uitzonderlijk belang, dat ons land wegens ligging, historie en aanleg zijner bevolking, bij het wereldverkeer en den uitvoer heeft. Ook in Nederland is het samenstel te onderkennen van toeneming der staatsuitgaven, een lange rij van groeiende budgettekorten, depreciatie van het ruilmiddel en druk op de consumenten en het particuliere bedrijfsleven. Het doet merkwaardig aan, dat van sommige zijden een sneller voortgaan op den weg der zooveen bedoelde financiële en monetaire maatregelen bepleit wordt, niettegenstaande de slechte resultaten in die landen, waar zij het meest consequent en in den grootsten omvang werden toegepast.

Het is geenszins mijn bedoeling met het vorenstaande te betoogen, dat Nederland onder de omstandigheden, zooals die zich in de wereld hebben ontwikkeld, de oude vrijheid had kunnen handhaven en zich van overheidsbemoeïing met het bedrijfsleven had kunnen onthouden. Afweer van buitenlandsche agressie en handhaving van de bronnen van het Nederlandsche volksbestaan moeten als onafwijsbare eischen worden aangemerkt. Doch even

onafwijsbaar is het de noodzakelijkheid in het oog te houden, niet slechts elke verhooging van de in Nederland geldende productiekosten en kosten van het levensonderhoud te vermijden, doch in stede daarvan een verlaging van het peil dier kosten te bevorderen. In dit opzicht kan, naar mijn overtuiging, de toekomst niet met gerustheid worden tegemoet gezien. Het ook in Nederland in gang zijnde proces van kartelleering, onder leiding en aandrang van de overheid, zal ongunstig werken. Hetzelfde geldt van de bereids in werking gestelde, belangrijke verhooging van het tarief van invoerrechten met beschermend karakter. Wanneer de overheid in sterke mate ingrijpt in de verhoudingen en de ontwikkeling van het bedrijfsleven, kan zij zich m.i. niet onttrekken aan de zorg en de verantwoordelijkheid voor het peil der productiekosten en der kosten van het levensonderhoud en voor de handhaving van het evenwicht tusschen het nationale peil en dat van de voornaamste landen, waarmede Nederland de internationale mededinging heeft te voeren. Niet met exportsubsidies, doch door de handhaving en geleidelijke verbetering van deze verhouding kan de mededinging met goeden uitslag worden volgehouden. Er schijnt mij alle aanleiding te bestaan om aan dit punt groote aandacht te besteden. Het kan bezwaarlijk betwijfeld worden, dat zich een groeiende onevenwichtigheid doet gevoelen tusschen kosten en prijzen van het beschutte deel van het Nederlandsche bedrijfsleven enerzijds en die van het op de internationale mededinging aangewezen deel van dat bedrijfsleven anderzijds. Deze onevenwichtigheid zal, naar te verwachten is, als gevolg van de in gang zijnde bescherming en organisatie van de voor de binnenlandsche markt werkende bedrijven, vergroot worden.

In deze ontwikkeling is, dunkt mij, een gevaar gelegen voor de internationale positie van ons land en in het algemeen voor een gezonde en blijvende verruiming van de werkgelegenheid. In dit verband dient mede gewezen te worden op de nieuwe sociale en fiscale lasten, die, worden de aanhangige en aangekondigde maatregelen aanvaard, op de Nederlandsche bedrijven zullen gaan drukken. Voor zoover ik in staat ben mij daarover een oordeel te vormen, zullen de zooveen bedoelde nieuwe lasten een jaarlijksch bedrag van f 60 miljoen te boven gaan. Dat hierdoor de ondernemingslust, de investeringsmogelijkheden en de opleving van het bedrijfsleven, die door de bestaande onzekerheden als gevolg van de internationale omstandigheden en van het overheidsingrijpen reeds zoozeer bemoeilijkt worden, nog verder zullen worden teruggedrongen, ligt voor de hand. De ervaring in andere landen heeft bij herhaling bevestigd, dat een werkelijk herstel slechts bereikbaar is, wanneer het zakenleven kan werken en doen werken op den grondslag van redelijke vooruitzichten en mogelijkheden. Het valt moeilijk in te zien, dat de lastenverzwaring te rijmen zou zijn met de zoo juiste uitspraak der Regeering, volgens welke vermindering van de werkloosheid het best kan bereikt worden door voor het bedrijfsleven de voorwaarden te scheppen om zooveel mogelijk arbeiders te werk te stellen. De vragen of het onder de huidige omstandigheden verantwoord is te achten kostbare sociale voorzieningen te treffen en of, naast de kosten dier voorzieningen, het Nederlandsche bedrijfsleven mag bezwaard worden met nieuwe belastingen, die fiscaal en economisch tot bedenkelijke gevolgen zullen leiden, verdienen, naar mijn overtuiging, nader overwogen te worden. Ik aarzel niet die vragen ontkennend te beantwoorden. Dit sluit geenszins in, dat de toestand, waarin de overheidsfinanciën, in het bijzonder als gevolg van de uitgaven voor de bewapening en de werkloosheidszorg, zijn komen te verkeeren, geen ingrijpende maatregelen zou vereischen. Integendeel, de budgettaire vooruitzichten van Rijk en gemeenten maken m.i. dergelijke maatregelen dringend noodzakelijk. Het Nederlandsche volk zal zich, in het bijzonder voor het behoud van zijn hoogste goederen, zijn vrijheid en onafhankelijkheid, aanmerkelijk zwaardere offers moeten getroosten dan waartoe het tot dusver bereid bleek. Dat onder de huidige omstandigheden een zekere mate van interen op kapitaal en reserves ook in Nederland niet kan voorkomen worden, moge juist zijn, zulks neemt niet weg, dat het juiste inzicht in den werkelijken toestand onvoldoende is doorgedrongen, zoodat de zooveen bedoelde intering groteren omvang aanneemt dan de zorg voor de toekomst van land en volk gedooft. Zooals die toekomst zich laat aanzien, zal ook het Nederlandsche volk zijn huidige levensstandaard niet kunnen handhaven. Tenzij het bereid is reeds thans de onvermijdelijke offers te brengen en zich niet vast te klampen aan het behoud van zijn nominale inkomsten, doch samen te werken tot een verlaging van publieke uitgaven, productiekosten en kosten van levensonderhoud, zullen de offers

in grooteren omvang door de feiten worden opgelegd. Voor eenigen tijd heb ik medegewerkt aan een in het openbaar gedaan beroep en gegeven waarschuwing van de hierboven weengegeven strekking. Het is mijn vaste overtuiging, dat hetgeen in het betrokken stuk met nadruk naar voren werd gebracht, juist zal blijken en in de verdere ontwikkeling zijn bevestiging zal vinden. Intusschen is gebleken, dat zij, die de verantwoordelijkheid dragen, van een ander gevoelen zijn, althans tot dusver geen vrijheid kunnen vinden aan het zoeven bedoelde beroep gevolg te geven. Onder deze omstandigheden zou het geen zin hebben in een uitvoerige nadere argumentatie te treden. De toekomst zal uitspraak moeten doen en de feiten zullen leeren, hoe lang en met welke resultaten de thans gevolgde weg verder kan worden doorgetrokken.

De regeling der werkloosheid in Engeland.

In aansluiting op het elders in dit blad afgedrukte artikel van de hand van Prof. Mr. C. W. de Vries volgt hier de tekst van het schema der in Engeland bestaande regelingen op dit gebied, zooals dat werd samengesteld door het Internationaal Bureau van den Arbeid, te Genève:

(a.) Compulsory Insurance (General Scheme).¹⁾

1. Law or Statutory Regulations.

Act of 26 February 1935 consolidating Unemployment Insurance Acts 1920—1934, last amended by Additional Benefits Order 1938.

2. Scope.

(a) Trade or Occupation.

Covers, generally speaking, all persons employed under a contract of service or apprenticeship, including seamen. Excludes: Employment in agriculture, including horticulture and forestry²⁾; certain classes of domestic servants; civil servants; female nurses; members of the army, navy and air force; policemen; teachers subject to a superannuation scheme; persons in the service of railway companies and public utility companies if they have completed three years' service and the employment is permanent; commission agents employed by more than one employer; persons casually employed otherwise than for the purposes of the employer's trade or business and otherwise than for the purpose of a game or recreation where the employee is engaged or paid through a club; persons employed in certain parttime subsidiary employments; share fishermen.

(b) Earnings.

Excludes non-manual workers whose earnings are at a rate exceeding £ 250 per year.

(c) Age.

Maximum: 65.

Minimum: School-leaving age (not less than 14)³⁾.

3. Rate of Benefit (in shillings and pence).

		per week:
Males:	21 and under 65	17 s.
	18 " " 21	14 s.
	17 " " 18	9 s.
	16 " " 17	6 s.
Females:	21 " " 65	15 s.
	18 " " 21	12 s.
	17 " " 18	7 s. 6 d.
	16 " " 17	5 s.
For an adult dependant		10 s.
Children's allowance		3 s. each

Young men and young women aged 18 and under 21 who receive additional benefit for a dependant are entitled to receive rates of benefit of men and women aged 21—65 as well as the dependant's allowance.

Insured persons under 16 not entitled to benefit, but dependants' allowances may be paid in respect of them.

4. Duration of Benefit.

156 days per year, plus additional days in certain cases

¹⁾ Northern Ireland has its own scheme of compulsory unemployment insurance, which corresponds generally with that of Great Britain but is by no means the same in every detail.

²⁾ See below the special scheme for insurance of workers in this kind of employment.

³⁾ By the Education Act, 1936, the age for compulsory school attendance is raised to 15 years as from September 1939. This provision does not apply to children to whom an employment certificate has been granted by a local education authority.

calculated on a basis of 3 days for every 5 contributions paid, less 1 for every 10 days of benefit drawn, in the preceding 5 years of insured employment. Insured persons who have exhausted their rights are not entitled to further ordinary benefits until they have paid at least ten further contributions.

5. Benefit Conditions and Disqualifications.

(a) Qualifying Period.

Must have paid not less than 30 contributions during the 2 years immediately preceding application for benefit.

(b) Waiting Period.

3 days of continuous unemployment, which is defined as follows: (1) any 3 or more days of unemployment, whether consecutive or not, within a period of six consecutive days are treated as a continuous period of unemployment; and (2) any two such continuous periods of three or more days are treated as one continuous period of unemployment if they are separated by not more than ten weeks.

(c) Other Conditions.

Must be capable of and available for work and if required to attend at an authorised course of training or instruction must prove that he has duly attended or had good cause for not attending. Must not be in receipt of any sickness or disablement benefit under the National Health Insurance Acts 1936. If unemployed through misconduct or voluntarily leaves employment without just cause, will be disqualified for benefit for six weeks or such shorter period as may be determined by the Court of Referees or the Umpire.

(d) Disqualifications.

(i) Refusal of Suitable Work.

Refusal of suitable employment offered by an employment exchange or any other recognised agency or by or on behalf of an employer disqualifies an unemployed person for benefit for 6 weeks or for such shorter period as may be determined by the Court of Referees or the Umpire. Employment not deemed to be suitable if in a situation vacant owing to a stoppage of work due to a trade dispute; or if, being in the applicant's usual occupation and district, the conditions are less favourable than those which he might reasonably have expected to obtain; or if, being in his usual occupation in another district, they are less favourable than those generally observed by agreement between associations of employers and employees, or failing this, than those generally recognised in the district by "good employers". After a reasonable period employment is not deemed unsuitable merely because it is of a kind other than the claimant's usual occupation, if the conditions are not less favourable than those generally observed.

ii) Labour Dispute.

Persons unemployed because of a stoppage of work due to a trade dispute forfeit benefit right for duration of the stoppage, unless the person can prove (a) that he is neither taking part in nor directly interested in the dispute which caused the stoppage or (b) that he does not belong to the grade or class of workers of which there were members employed at the place at which the dispute is in progress any of whom are directly concerned with the stoppage.

6. Contributions (in pence per week).

Person	Exchequer	Employers	Workers
Men aged 21 and under 65	9	9	9
Young men aged 18 to 21	8	8	8
Boys between 16 and 18	5	5	5
Women aged 21 and under 65	8	8	8
Young women aged 18 to 21	7	7	7
Girls between 16 and 18	4½	4½	4½
Boys and girls who have not attained the age of 16	2	2	2

Juveniles who continue to receive whole-time education for a minimum period of 12 months after attaining the school-leaving age are credited with a specified number of contributions. No exchequer contributions are payable in respect of credited contributions.

(b.) Compulsory Insurance (Agriculture).

1. Law or Statutory Regulations.

Unemployment Insurance (Agriculture) Act, 1936; last amended by Additional Benefits and Reduction in Contributions (Agriculture) Order 1938.

2. Scope.

(a) Trade or Occupation.

Covers those employed in agriculture, including horti-

culture and forestry, with the exception of sons and daughters or other near relations of the employer; also certain classes of outdoor domestic servants (boatmen, coachmen, game-keepers, gatekeepers, grooms, stablemen, etc.); Minister of Labour given discretion to bring within the scheme other classes of outdoor servants.

(b) Age.

Maximum: 65 years.

Minimum: School-leaving age (not less than 14).

3. Rate of Benefit (in shillings and pence).

	per week
Males aged 21 and over	14 s.
„ between 18 and 21	12 s.
„ between 17 and 18	6 s.
„ under 17	4 s.
Females aged 21 and over	12 s. 6 d.
„ between 18 and 21	9 s. 6 d.
„ between 17 and 18	5 s.
„ under 17	3 s. 6 d.

7 s. additional for each adult dependant and 3 s. for each dependent child; total benefit not to exceed 30 s. per week.

4. Duration of Benefit.

Proportionate to contribution; 12 days' benefit for first ten contributions, and three additional days for every additional contribution, up to a maximum of 300 days in one year. Each of the first 12 days of benefit exhausts five-sixths of a weekly contribution and each subsequent day of benefit exhausts one-third of a weekly contribution. Insured persons who have received the maximum amount of 300 days' benefit in a year are not entitled to further benefit until they have paid at least ten further contributions.

5. Benefit Conditions and Disqualifications.

(a) Qualifying Period.

Must have paid not less than 20 contributions during the 2 years immediately preceding unemployment.

(b) Waiting Period.

Three days of continuous unemployment, as defined under General Scheme.

(c) Other Conditions and Disqualifications.

Similar to those stipulated under the General Scheme.

6. Contributions (in pence per week).

	Exchequer	Employers	Workers
Men aged 21 and under 65	4	4	4
Young men aged 18 to 21	3½	3½	3½
Boys between 16 and 18	2	2	2
Boys under 16	1½	1½	1½
Women aged 21 and under 65	3½	3½	3½
Young women aged 18 to 21	3	3	3
Girls between 16 and 18	1½	1½	1½
Girls under 16	1	1	1

A rebate is paid to employers and workers of 25 per cent. of contributions in the case of yearly hirings and of 12½ per cent. in the case of half-yearly hirings.

(c.) Unemployment Assistance.

1. Law or Statutory Regulations.

Unemployment Assistance Act 1934 and Unemployment Assistance (Determination of Need and Assessment of Needs) Regulations 1936.

2. Scope.

(a) Trade or Occupation.

The normal occupation of applicants for assistance must be employment in respect of which contributions are payable under the Widows', Orphans' and Old-Age Contributory Pensions Act, 1936, or, in the case of persons who have not normally engaged in remunerative occupation since attaining the age of 16, if their normal occupation would have brought them into this class but for the industrial circumstances of the district in which they live.

(b) Age.

Maximum: 65 years.

Minimum: 16 years.

3. Rate of Allowance.

Scale rates of payment differentiated by age, sex and civil status and adjusted to state of need of applicant and his household. Adjustments also made for rent and to meet special circumstances. Unemployed person who is head of household with dependants and no available resources will not receive less than insurance benefit rate. Common basic rate for applicants living in lodgings or as boarders irrespective of age or sex.

4. Duration of Allowance.

Dependent on need.

5. Allowance Conditions and Disqualifications.

(a) Means Test.

Applicant must prove need of assistance.

(b) Other Conditions.

Must be capable of and available for work; must have registered with an employment exchange and made application for employment in the prescribed manner; must have no work or only such part-time or intermittent work as not to enable him to earn sufficient for his needs.

(c) Disqualifications.

Disqualified for assistance if unemployed because of a trade dispute during which he would have been disqualified under the insurance schemes.

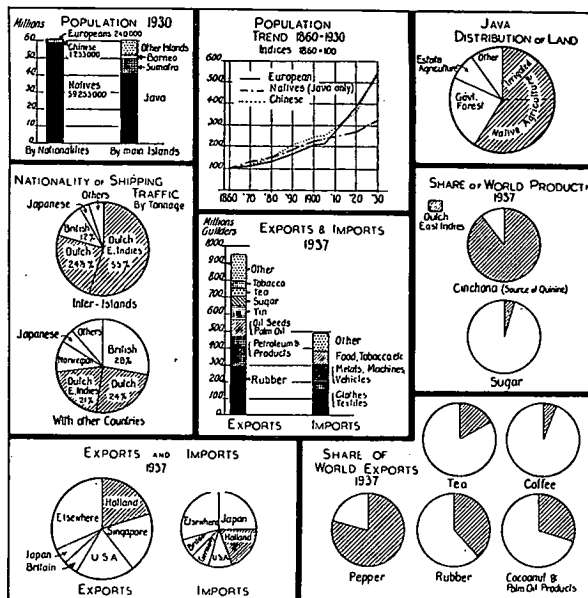
6. Financial Resources.

The cost of the scheme is defrayed out of money voted by Parliament.

Een Engelsche stem over Nederlandsch-Indië.

In het voorlaatste nummer van „The Economist”¹⁾ wordt een artikel gewijd aan Nederlandsch-Indië. De aanleiding daartoe is blijkbaar het verschijnen van een Engelsch werk over dit gebied²⁾.

Niet alleen wordt met behulp van de bekende aantrekkelijke diagrammen van dit blad (die wij hieronder reproduceeren) een aardig beeld gegeven van de verschillende aspecten van het Indische economische leven, maar ook worden onder den titel „The Other India” eenige opmerkingen gemaakt, die ook voor ons, Nederlanders, wel van belang zijn en waarvan wij hier eenige laten volgen.

Na in verband met het hangende „koloniën-vraagstuk” te hebben opgemerkt, dat het eigenlijke koloniale vraagstuk er veelmeer een is van beheer en economische ontsluiting dan een van soevereiniteit, wijst het artikel op een groote overeenkomst tusschen de moeilijkheden in Nederlandsch-Indië en in de Engelsche koloniale gebieden.

Ook hier vraagstukken van regeeren over een gemengde bevolking van Europeanen en Inheemschen; ook hier een moeizaam zoeken van het evenwicht tusschen de belangen van de inlandsche agrariërs en die van de Westersche producenten, handelaars en kapitalisten.

Zooals de hierbij afgedrukte diagrammen toonen, is Indië in verschillende opzichten van doorslaggevende betekenis als factor in het economische machts-evenwicht der wereld. De beveiliging van dit gebied is dan ook van even groot belang voor de Engelschen in Singapore en Australië, als voor de Nederlanders in Batavia en Den Haag.

Vervolgens wordt een kort overzicht gegeven van de historische ontwikkeling van het Nederlandsche

¹⁾ No. 4996 van 27 Mei: „The other India”.
²⁾ „Netherlands India” door G. S. Furnivall.

bestuur in Indië, alsmede van de ontwikkeling op economisch gebied. Het huidige Nederlandsch-Indië heeft zijn tegenwoordigen vorm gekregen na 1900, sinds welk jaar zeer veel is tot stand gebracht, met gebruikmaking van de ervaringen uit de 19e eeuw.

Vooraf de ontwikkeling in de laatste decennia en meer in het bijzonder die sedert de crisis van 1929 met haar restricties, industrialisatieplannen en andere pogingen om de moeilijkheden te boven te komen, worden naar voren gebracht.

Politiek en economisch staat Nederlandsch-Indië op den tweesprong. Indië moet thans leeren op eigen beenen te staan, al kwam de nieuwe Grondwet van 1927 niet geheel aan de liberale en nationalistische wenschen tegemoet.

De moeilijkheden zijn thans groot: er is een soort sociale en industriële revolutie aan den gang, terwijl bovendien, zowel op Java als in Nederland zelf de verdediging van het Imperium plotseling een vraagstuk van onmiddellijk belang geworden is.

De reputatie van Nederland op het gebied van koloniaal beheer en ontwikkeling is in geen geval minder, ja in vele opzichten beter dan die van andere landen.

De 26ste publicatie van het Nederlandsch Economisch Instituut.

Binnenkort zal verschijnen de 26ste publicatie van het Nederlandsch Economisch Instituut, t.w.:

Inkomens- en vermogensverdeling, door J. van der Wijk. Deze studie wordt in den handel gebracht voor f 2.50. Voor donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut geldt de verminderde prijs van f 1.85.

Donateurs en leden kunnen zowel bij het Secretariaat van het N.E.I., Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam-West (Giro No. 158477) als bij den boekhandel en de uitgevers (De Erven. F. Bohn, Haarlem) bestellen. Anderen *uitsluitend* bij den boekhandel en de uitgevers.

Inkomens- en vermogensverdeling.

Van de hand van den heer J. van der Wijk zal binnenkort als 26ste publicatie van het Nederlandsch Economisch Instituut een studie verschijnen onder bovenstaanden titel.

Dit werk is een uitbreiding van de artikelen van den schrijver over „De Gemiddeldenwet” en „Psychisch Inkomen en Psychisch Vermogen” in „De Economist”, jaargang 1928 resp. 1931.

Hoofdzak er uit vormt de toepassing van een ook door enkele andere schrijvers (o.a. Gibrat en Wiśniewski) toegepaste wiskundige formule voor de verdeling der inkomens en vermogens, de formule namelijk der z.g. logaritmische frequentiecurve. Zoowel in wijze van fundeering als ook in toepassing dezer formule onderscheidt de hier besproken studie zich echter aanzienlijk van het werk van Gibrat c.s.

Basis-gedachten van deze studie vormen een paar onderstellingen omtrent de door den schrijver ingevoerde, doch met het van ouds bekende totaalnut nauw verwante, begrippen *psychisch inkomen* en *psychisch vermogen*. Hieronder is te verstaan de gemiddelde waardeering van een inkomen, resp. vermogen door de bezitters ervan. Van deze grootheden is ondersteld, dat zij

1o. op een bepaalde, in principe reeds door Daniel Bernoulli aangegeven, wijze samenhangen met de geldinkomens (vermogens) en

2e. volgens de „normale” of Gaussische curve gedistribueerd zijn.

Deze beide, in het boek nader gefundeerde hypothesen, voeren dan voor de verdeling der geldinkomens en -vermogens tot de bovengenoemde logaritmische frequentiekromme.

Getoetst kunnen die hypothesen natuurlijk alleen

worden door vergelijking der theoretisch berekende aantallen personen met geld-inkomens (-vermogens) tusschen bepaalde grenzen en de aantallen, die er binnen die intervallen werkelijk zijn of althans volgens de fiscale gegevens heeten te zijn. Deze toetsing is dan ook aan een groot aantal belastingstatistieken uitgevoerd en leverde, vergeleken met andere distributiefomules (bijvoorbeeld de bekende formule van Pareto), bevredigende uitkomsten.

Tevens bleek daarbij echter, dat een in de formule als constant aangenomen grootheid m , die geïnterpreteerd wordt als bestaansminimum, in werkelijkheid over het algemeen toeneemt tegelijk met het bijbehorend inkomen (vermogen). Dit is in overeenstemming met de volgende door den schrijver afgeleide stelling.

„Binnen zeer ruime inkomensgrenzen voelt iedere maatschappelijke groep zich even arm.”

Deze stelling berust eenerzijds op het aannemen van een Bernoulliaansch verband tusschen psychisch inkomen en geldinkomen, anderzijds op een, uit de wet van Pareto gemakkelijk af te leiden, distributiefomule der geldinkomens, door den schrijver „gemiddeldenwet” genoemd. Deze laatste wet luidt aldus:

„De verhouding tusschen het gemiddeld inkomen van de personen met een inkomen minstens gelijk x en dat grensinkomen x zelf is constant.”

Een der uitvoerigste hoofdstukken is dat over de concentratie van inkomens en vermogens. Deze uitvoerigheid vindt haar rechtvaardiging niet alleen in de groote beteekenis der inkomensconcentratie voor het maatschappelijk leven en in de dienovereenkomstig groote belangstelling van economen en politici voor den ontwikkelingsgang ervan, maar ook in de verwarring, die er heerscht t.a.v. het concentratiebegrip zelve en vooral van de vraag, hoe de concentratie of mate van ongelijkheid der inkomens uit de fiscale gegevens valt te bepalen. De heer Van der Wijk heeft daarom de eerste helft van dit hoofdstuk gewijd aan een systematische behandeling der methodiek van het concentratievraagstuk en is eerst daarna overgegaan tot een kritische bespreking van de uitkomsten van verschillende onderzoekers.

Concludeerend uit de antwoorden van anderen op de vraag, of de concentratie toe- dan wel afneemt en uit schrijvers eigen onderzoekingen wordt geconstateerd, dat industrialisatie over het algemeen samengaat met toenemende concentratie. Daaraan wordt echter toegevoegd, dat dit minder duidelijk blijkt uit de ontwikkeling in den loop des tijds (waarschijnlijk door den storenden invloed van onvolkomenheden in de gebruikte methoden en formules) dan wel uit vergelijking van landen of landsgedeelten met sterk uiteenlopende mate van industrialisatie. Verder wordt in dit hoofdstuk o.a. een onderzoek ingesteld naar den invloed, dien de conjunctuur heeft op de concentratie. Hierbij wordt een positieve correlatie geconstateerd tusschen inkomensconcentratie en indexcijfer der groothandelsprijzen.

Twee andere hoofdstukken vertoonen eveneens een naar de practijk gericht kant, al hebben zij ook een sterk theoretischen inslag. Bedoeld zijn de hoofdstukken over „Besteding van het inkomen” en „Totaalinkomen en totaalvermogen”. In het eerste worden in hoofdzaak twee onderwerpen behandeld, nl. belasting naar draagkracht en budgetformules.

Zich stellende op het standpunt, dat belasting naar draagkracht niet, gelijk Cohen Stuart, Van Gijn, Frisch e.a. betoogen, beteekent het brengen van een evenredig, maar van een gelijk offer, dus het afstaan van een even groote „portie” psychisch inkomen, komt Van der Wijk tot de conclusie, dat dit laatste geschiedt, wanneer van het „vrije” geldinkomen (d.i. inkomen minus bestaansminimum), een evenredig deel aan belasting wordt geheven. Dit sluit dus progressie t.a.v. de vrije inkomens uit. Het spreekt vanzelf, dat men voor de beoordeeling, of een vige-

rend belastingstelsel aan bovenstaanden maatstaf voldoet, naast de directe ook de indirecte belastingen in de rekening moet betrekken.

Wat de besteding van het inkomen in het algemeen betreft, wordt getoond, dat een formule, die een eenvoudig, lineair, verband aangeeft tusschen het voor voeding, kleding enz. besteed bedrag enerzijds en het totale inkomen anderzijds, dit laatste echter gesplitst in „bestaansminimum” en „vrij inkomen”, tamelijk goed de werkelijkheid benadert. Theoretisch heeft deze formule bovendien de goede eigenschap, dat zij het mogelijk maakt in preciezen kwantitatieve vorm aan te geven, in hoeverre een bepaalde uitgavengroep (bijv. die voor kleding) een luxe- en in hoeverre een noodzakelijkheidskarakter draagt. Voor giften en andere zuivere „luxe”-uitgaven wordt statistisch, in overeenstemming met bovenbedoelde formule, gevonden, dat „iedereen” hieraan een gelijk deel van zijn vrije inkomen besteedt.

Totaalinkomens en -vermogens worden berekend door uit de verdeelingsformule voor de aantallen „censieten” een formule af te leiden voor de distributie der totaalinkomens (vermogens) en deze formule te extrapoleren over de beneden de belastinggrens liggende inkomens (resp. vermogens).

In een kort hoofdstuk bespreekt schrijver het grens-nut van geld — door hem in navolging van R. Frisch „geldnut” genoemd — en de daarbij behorende „geld-elasticiteit”. Rechtstreeks hebben deze onderwerpen natuurlijk niets te maken met de verdeling der geldinkomens, resp. -vermogens; men zal een dergelijk hoofdstuk dan ook vergeefs zoeken in de studies van

hen, die uitsluitend deze geldbedragen in hun onderzoek betrekken. Voor den schrijver echter, die de psychische inkomens en vermogens in het centrum der belangstelling wenschte te plaatsen, was er alle reden de hiermee nauw samenhangende begrippen geldnut en geld-elasticiteit in hun verband met de bijbehorende geldbedragen te onderzoeken. Dit vooral daarom, omdat berekening van een paar constanten uit de verdeelingsformule (nl. het bestaansminimum m en de „absolute waardemaat” x_0) uit de gegevens van een bepaalde belastingstatistiek ons tevens de numerieke waarde van geldnut en geld-elasticiteit voor het betreffende gebied doet kennen.

Terwijl al het voorgaande betrekking heeft op groepsverschijnselen en dus macro-beschouwing mag heeten, tracht de schrijver in het slothoofdstuk een antwoord te geven op de vraag, van welken aard de factoren zijn, die de individueele inkomensvorming beheerschen. Deze „microbeschouwing” is natuurlijk alleen in abstracto door te voeren. Voor de controle is hij dan ook weer aangewezen op statistische, dus groepsgewijze gegevens. Toch draagt dit hoofdstuk een veel minder statistisch karakter dan vele andere, terwijl de schrijver er daarentegen iets dieper dan in de rest van de studie moest ingaan op theoretisch economische vraagstukken.

Dit leidde er ook toe aan twee kwesties van algemeen economischen aard, nl. de „ijzeren loonwet” van Lassalle en de marxistische waardeleer, te demonstreeren, dat bestudeering der inkomensverdeling noodig is voor het geven van een gefundeerd antwoord op vragen van economischen of socialen aard,

MAANDCIJFERS.

Indexcijfers van Nederlandsche aandelen. 1)

Indexcijfers van 12 aandeelengroepen der Amsterdamsche effectenbeurs. Basis 2 Januari 1929 = 100.

De Bank voor Handel en Scheepvaart te Rotterdam zendt ons onderstaand overzicht:

	Banken	Kunstzijde	Industrie	Electriciteit	Handels-ondern.	Mijnbouw	Olie	Rubber	Scheepvaart	Suiker	Tabak	Thee	Totale beurswaarde
Gem. '29	101.9	73.1	119.-	114.4	95.6	88.6	99.1	100.2	95.-	99.9	87.3	92.7	103.2
" '30	94.2	34.1	90.1	100.4	71.6	63.9	93.1	52.1	71.-	76.2	65.5	74.5	84.3
" '31	73.6	22.7	60.7	83.-	52.2	45.9	52.3	48.2	47.1	46.3	45.5	46.3	55.1
" '32	48.3	13.6	45.6	70.7	38.4	33.4	34.1	17.6	29.3	27.-	25.8	30.8	37.-
" '33	51.5	10.7	48.7	80.7	41.-	40.-	41.-	26.7	28.2	27.4	25.4	39.5	40.5
" '34	47.1	16.7	48.1	77.-	37.7	47.3	39.-	40.6	22.2	23.2	26.2	50.2	39.4
" '35	50.-	14.1	52.1	69.9	39.7	49.4	43.8	43.2	23.7	24.4	29.3	47.1	42.-
" '36	56.8	13.9	57.6	78.2	50.2	58.2	73.1	58.7	34.8	37.1	44.8	51.5	55.2
" '37	73.3	26.2	77.8	108.5	78.-	77.-	99.-	101.1	73.6	60.4	59.-	76.4	77.7
" '38	67.-	17.7	75.3	123.7	70.7	72.-	82.7	71.5	65.4	53.9	51.8	67.4	69.-
Jan. '38	71.1	19.2	77.1	118.7	72.5	70.1	90.8	76.-	70.7	54.5	55.1	69.8	73.-
Feb. "	71.-	18.1	78.6	119.1	71.8	71.9	88.-	72.1	68.1	52.-	56.1	68.2	72.2
Mrt. "	69.8	18.-	76.7	118.7	69.7	72.5	82.8	68.2	65.6	50.5	54.6	66.8	69.7
April "	68.1	16.5	75.4	120.6	68.2	68.9	80.7	63.9	63.6	48.8	51.7	64.4	67.7
Mei "	67.4	16.4	75.8	122.2	69.3	69.5	79.3	64.3	64.1	49.1	50.9	63.7	67.4
Juni "	64.-	16.2	75.1	124.2	68.9	71.8	79.9	64.1	62.5	51.7	49.6	64.1	66.8
Juli "	67.8	19.4	76.2	130.7	72.2	75.4	85.4	77.5	66.4	56.3	52.8	68.3	70.6
Aug. "	67.5	19.1	75.7	126.9	72.4	74.9	84.7	76.8	64.5	57.-	52.2	69.2	70.2
Sept. "	64.1	17.5	70.5	121.4	68.3	70.-	80.5	71.9	61.6	54.4	49.-	66.2	66.3
Oct. "	65.7	18.-	74.5	127.4	72.3	73.4	82.8	77.-	67.-	56.5	52.4	70.5	69.2
Nov. "	64.8	17.8	75.1	128.-	72.4	73.1	81.5	75.6	66.7	57.7	50.7	69.8	68.8
Dec. "	63.5	16.8	73.6	127.7	71.1	72.8	78.1	72.6	65.1	58.1	47.3	68.3	67.-
Jan. '39	61.3	16.1	70.3	124.8	68.-	71.6	77.3	67.9	63.4	53.9	44.8	66.4	64.8
Feb. "	59.6	15.3	69.2	122.8	65.8	67.2	76.6	64.9	60.9	51.4	43.-	63.9	63.3
Mrt. "	59.5	16.4	70.3	121.2	66.1	66.1	77.-	65.4	60.9	52.2	40.9	64.5	63.7
Apr. "	55.-	14.7	65.1	108.7	61.9	60.1	71.2	57.6	57.2	49.7	34.6	61.3	58.8
Mei "	57.6	15.8	67.9	116.7	65.4	65.-	74.5	59.7	60.6	53.9	34.4	61.4	61.6

Indexcijfer der totale beurswaarde 2 Januari 1939 f 3.794.681.000 = 100.

4 Jan. 100.1	1 Feb. 93.7	1 Mrt. 96.4	5 Apr. 89.9	3 Mei 88.7
11 " 97.6	8 " 93.7	8 " 97.7	12 " 85.5	10 " 91.5
18 " 95.5	15 " 93.3	15 " 95.9	19 " 84.-	17 " 90.3
25 " 90.2	22 " 93.4	22 " 90.1	26 " 87.7	24 " 90.7
		29 " 90.2		31 " 93.6

1) Men zie voor de toelichting op dit overzicht het nummer van E.-S.B. van 12 Febr. 1936, blz. 120.

Nadruk verboden.

die vaak buiten een dergelijke studie om worden afgehandeld.

De wiskundige afleidingen en berekeningen van deze „mathematisch-statistische” studie zijn voor het overgrootste deel bijeengevoegd in een „Mathematisch Aanhangsel”. Wij noemen hiervan alleen het bewijs, dat de empirisch gevonden verdeelingswet van Pareto een benadering voorstelt van de door Gibrat en Van der Wijk logisch gefundeerde „wet der logaritmische verdeling”. Hieraan ontleent schrijver het recht om in het slothoofdstuk een stelling, die hij voor de laatste wet, op grond van zijn fundeering ervan, als zeker aanneemt, voor de wet van Pareto — en daarmee nauw samenhangende verdeelingswetten als die van Gini en de gemiddeldenwet — als hoogst waarschijnlijk te beschouwen, de stelling namelijk, dat deze wetten alle slechts evenwichtswetten zijn voor de verdeling der inkomens en vermogens in een maatschappij met *vrije* inkomensvorming.

MAANDCIJFERS.

HYPOTHEEKRENTEN IN NEDERLAND.

	Amsterdam	Arnhem	Den Haag Volle eigendom	Haag Erf-pacht	Middelburg	Rotterdam	Zwolle
1933.....	4.67	4.98	4.93	5.01	4.98	4.70	4.89
1934.....	4.49	4.65	4.69	4.95	4.89	4.52	4.65
1935.....	4.54	4.54	4.58	4.80	4.50	4.40	4.44
1936.....	4.58	4.69	4.63	4.87 ⁵⁾	4.50	4.47	4.51
1937.....	4.—	4.—	4.04	4.34	4.—	4.12	4.03
1938.....	3.74	3.77	3.72	3.91	3.81	3.79	3.59
Jan. 1938 ..	4.—	4	3.90	—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	4.14	3 $\frac{1}{2}$ -4 $\frac{1}{4}$
Febr.	3.75	4- $\frac{1}{4}$	4.—	4	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.75	3 $\frac{1}{2}$ -4
Maart	3.50	3 $\frac{1}{2}$ -4	3.90	4.10	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	4.15	3 $\frac{1}{2}$ -4
April	3.60	3 $\frac{1}{2}$ -4	—	4	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.72	3 $\frac{1}{2}$ -4
Mei	3.50	3 $\frac{1}{2}$ -4	3.75	3.75	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁵⁾	3.52	3 $\frac{1}{2}$ -4
Juni	3.50	3 $\frac{1}{2}$ -4	3.75	—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.81	3 $\frac{1}{2}$ -4
Juli	4.—	3 $\frac{1}{2}$ -4	3.50	4.—	4	3.75	3 $\frac{1}{2}$ -4 $\frac{1}{4}$
Aug.	—	3 $\frac{1}{2}$ -4	3.75	—	4	3.69	3 $\frac{1}{2}$ -4
Sept.	—	3 $\frac{1}{2}$ -4	3.50	—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.50	3 $\frac{1}{2}$ -4
Oct.	3.75	3 $\frac{1}{2}$	3.75	4.—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	—	3 $\frac{1}{2}$
Nov.	4.—	3 $\frac{1}{2}$	3.50	3.50	4	3.76	3 $\frac{1}{2}$
Dec.	3.75	3 $\frac{1}{2}$ -4	3.65	—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.92	3 $\frac{1}{2}$
Jan. 1939 ..	3.50	3 $\frac{1}{2}$	3.75	4.—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁵⁾	3.35	3 $\frac{1}{2}$
Febr. ” ..	3.50	3 $\frac{1}{2}$ -4	3.75	—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.57	3 $\frac{1}{2}$ -4
Mrt. ” ..	3.50	3 $\frac{1}{2}$	3.75	4.—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	4.—	3 $\frac{1}{2}$
April ” ..	3.50	3 $\frac{1}{2}$	3.75	—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.70	3 $\frac{1}{2}$
Mei ” ..	3.50	3 $\frac{1}{2}$	3.75	4.—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁵⁾	3.74	3 $\frac{1}{2}$ -4

- 1) Bijzonder geval, geen maatstaf.
- 2) Door bijzondere omstandigheden.
- 3) Enkele hypotheekten à 4 %.
- 4) Voor hypotheekten op gebouwen 4 %; voor hypotheekten op landerijen 3 $\frac{1}{2}$ %.
- 5) Voor hypotheekten op gebouwen deels 4 %, deels 3 $\frac{1}{2}$ %; voor hypotheekten op landerijen 3 $\frac{1}{2}$ %.

Nadruk verboden.

Groothandelsprijzen van belangrijke voedings- en genotmiddelen en grondstoffen.

(Indexcijfers gebaseerd op 1927 t/m 1929 = 100).
Laatste noteringen (31 Mei—6 Juni 1939).

Artikel	Vreemde munt	Prijzen in Gulden	Indexcijfer
Gerst	—	89,50	41,6
Mais, termijn	—	89,50	46,6
Mais, Amer. Mixed	—	97,50	45,7
Rogge	—	3,95	32,5
Tarwe, termijn	—	3,75	29,9
Tarwe, Roemeensche	—	3,95	29,3
Rijst	sh. 5/11 $\frac{1}{4}$	2,61	40,0
Boter	f 0,60 ¹⁾	0,74	35,9
Kaas	—	16,50	36,2
Eieren	—	3,35	41,8
Gesl. runderen	—	68,—	71,8
Gesl. varkens	—	55,50	65,1
Bevr. Arg. rundvleesch	sh. 4/3 $\frac{1}{2}$	1,87	63,2
Bacon	sh. 99/-	39,21	58,9
Cacao	sh. 20/3	8,93	25,9
Koffie, Robusta	—	0,13	26,5
Koffie, Sup. Santos	—	0,15	25,4
Suiker	—	8,12 ²⁾	50,8
Thee	—	0,5175	68,3
Jute	£ 23-7/6	206,31	48,2
Katoen, Mid. Upland	§cts 9,92	0,186	39,5
Katoen, Sup. Fine Oomra	pence 4,33	0,158	44,0
Austr. Wol, Crossbr. Col. Carded	pence 17,25	0,629	45,5
Austr. Wol, Merino	pence 24,25	0,893	38,2
Jap. Zijde	§ 2,49 ⁵⁾	4,64	78,2
Rubber	pence 8,37 ⁵⁾	0,31	46,7
Grensbout	£ 21.-/-	182,99	79,6
Vurenhout	—	120,—	78,6
Koehuiden	—	14,50	36,2
Copra	—	10,125	33,1
Grondnoten	£ 12,6/3	108,43	43,3
Lijnzaad	—	100,75	51,8
Goud	sh. 148/3 $\frac{1}{2}$	65,35	127,0
Koper	£ 42-7/6	373,15	47,5
Lood	£ 14-11/11	128,55	46,3
Tin	£ 226-5/-	1992,40	68,6
IJzer, Cleveland	sh. 99/-	43,60	103,5
GleteriJ-ijzer	sh. 73/6	32,35	81,9
Zink	£ 14-2/6	124,40	39,2
Zilver	pence 20	0,73	56,2
Steenkolen	—	10,25	93,9
Petroleum	§ 1,02	1,92	62,2
Benzine	§cts 4,69	0,0872	30,2
Kalksalpeter	—	6,10	54,5
Zwavelz. ammoniak	—	5,30	47,5
Cement	—	12,35	67,9
Steenen, binnenmuur	—	9,50	72,6
Steenen, buitenmuur	—	12,—	64,3
Koper	£ 42-7/6	373,15	47,5
Lood	£ 14-11/11	128,55	46,3
Tin	£ 226-5/-	1992,40	68,6
IJzer, Cleveland	sh. 99/-	43,60	103,5
GleteriJ-ijzer	sh. 73/6	32,35	81,9
Zink	£ 14-2/6	124,40	39,2
Zilver	pence 20	0,73	56,2
Steenkolen	—	10,25	93,9
Petroleum	§ 1,02	1,92	62,2
Benzine	§cts 4,69	0,0872	30,2
Kalksalpeter	—	6,10	54,5
Zwavelz. ammoniak	—	5,30	47,5
Cement	—	12,35	67,9
Steenen, binnenmuur	—	9,50	72,6
Steenen, buitenmuur	—	12,—	64,3

1) Heffing Crisis Zuivel-Centrale.
(Wegens plaatsgebrek vervangen bovenstaande statistieken deze week het gebruikelijk overzicht der groothandelsprijzen.)

Indexcijfers van belangrijke voedings- en genotmiddelen en grondstoffen.

	Indexcijfer voedings- en genotmiddelen	Indexcijfer agrarische grondstoffen	Indexcijfer niet-agrar. grondstoffen	Algemeen indexcijfer voedings- en genotmiddelen	Algemeen indexcijfer agrarische grondstoffen	Algemeen indexcijfer niet-agrar. grondstoffen
Oct. 1938	44,6	41,3	56,9	49,8	47,8	47,2
Nov. "	43,2	40,6	56,1	49,0	46,8	45,4
Dec. "	43,6	40,2	55,5	48,6	46,6	45,1
Jan. 1939	43,4	40,7	55,1	48,5	46,5	45,4
Febr. "	41,7	42,1	55,5	49,4	46,4	45,7
Mrt. "	42,8	43,5	56,5	50,6	47,6	47,8
Apr. "	43,0	44,1	56,3	50,7	47,7	48,8
Mei "	43,2	45,9	56,9	51,9	48,5	49,9
23-31 Mei-6 Juni	42,6	46,4	57,4	52,4	48,6	50,5
31 Mei-6 Juni	42,7	46,6	58,0	52,8	48,9	50,8

AANVOER VAN GRANEN. (In tons van 1000 kg.)

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	28 Mei-3 Juni 1939	Sedert 1 Jan. 1939	Overeenk. tijdvak 1938	28 Mei-3 Juni 1939	Sedert 1 Jan. 1939	Overeenk. tijdvak 1938	1939	1938
Tarwe	28.740	362.434	491.060	—	41.289	4.250	403.723	495.310
Rogge	3.619	103.142	62.001	—	1.500	—	104.642	62.001
Boekweit	175	8.435	7.457	—	—	—	8.435	7.457
Mais	18.835	291.520	555.187	—	47.828	52.801	339.348	607.988
Gerst	2.585	108.794	158.315	—	9.994	8.626	118.788	166.941
Haver	5.400	90.977	98.006	—	1.860	7.812	92.837	105.818
Lijnzaad	6.175	72.085	57.295	—	165.876	120.801	237.961	178.096
Lijnkoek	100	39.690	30.574	—	150	100	39.840	30.674
Tarwemeel	2.958	28.327	27.156	140	2.955	6.880	31.282	34.036
Andere meelsoorten	175	10.777	16.158	20	2.520	2.510	13.297	18.668

ONTVANGEN BROCHURES.

De ontwikkeling der industriefinanciering door Mar. B. C. M. Coopmans, met een voorwoord van Prof. Dr. Ir. H. Gelissen. (Arnhem 1939; G. W. van der Wiel & Co. Prijs f 0.70).

Internationale invloed in koloniaal bewind. Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van bijzonder hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden, op Vrijdag 26 Mei 1939, door Mr. F. M. Baron van Asbeck. (Groningen—Batavia 1939; J. B. Wolters' Uitgevers-Mij. N.V. Prijs f 0.75).

STATISTIEKEN.

Laatstbekende noteringen te Amsterdam en Rotterdam op 1 Juni 1939 voor telegrafische uitbetaling op:

	Gulden per	Pari	Koers	Bank-disconto
Europa.				
Londen *)	£	—	8.74 7/8	2
Berlijn *)	100 Mark	59.26 3/4	74.90	4
Parijs *)	100 Franc	—	4.95	2
Brussel *)	100 Belg	24.90 6	31.80	3
Luxemburg	100 Franc	6.22 6	7.95	—
Zürich *)	100 "	—	42.07 1/2	1 1/2
Praag	100 Kronen	—	6.37 1/2	—
Boedapest	100 Pengö	43.51	36.50	4
Boekarest	100 Lei	1.48 6	1.32 1/2	3 1/2
Sofia	100 Leva	1.79 7	2.32 1/2	6
Belgrado	100 Dinar	—	4.31	4 1/2
Istanbul	Turksch £	—	1.51	4
Athene	100 Drachme	—	1.61	6
Milaan	100 Lira	—	9.82 1/2	4 1/2
Madrid 5)	100 Peseta	48.—	0.20 1/2	5
Lissabon	Escudo	—	0.79 5/5	4
Kopenhagen *)	100 Kronen	—	39.05	3 1/2
Oslo *)	100 "	—	43.95	3 1/2
Stockholm *)	100 "	—	45.05	2 1/2
Reickjavick	100 IJsl. Kr.	—	32.40	—
Warschau	100 Zloty	27.90 9	35.02 1/2	4 1/2
Kovno (Litauen)	100 Lita	24.88	31.75	5
Riga (Letland)	100 Lat	48.—	35.—	5
Tallinn (Estland)	100 Estl. Kr.	—	48.50	4 1/2
Helsingfors	100 Finnmrk.	—	3.86	4
Moskou	Tjerwonets (100 Roebel)	—	35.25	4
Danzig	100 Gulden	27.90 9	35.05	4
Amerika.				
New-York *)	\$	1.46 9	1.86 1/2	1
Montreal	Canad. \$	—	1.86	2 1/2
Mexico	Mex. Dollar	—	0.40	3
Buenos Aires	Peso (papier)	—	0.43 1/2	3 1/2
La Paz (Bolivia) 3)	Boliviano	—	6.20	6
Rio de Janeiro	Milreis (pap.)	—	0.10	—
Valparaiso	Peso (papier)	0.15	0.06 1/2	3-4 1/2
Bogota (Columbia) 3)	Peso	—	1.09	—
Quito (Ecuador)	Sucre	—	0.12 1/2	4
Lima (Peru)	Sol	—	0.35	6
Montevideo (Urug.)	Peso	—	0.66	—
Caracas (Venezuela)	Bolivar	—	0.57 1/2	—
Paramaribo	Gulden	—	1.00 1/2	—
San José (C. Rica)	Colon	—	—	—
Guatemala	Quetzal	—	1.86 1/2	—
Willemstad (Curag.)	Gulden	—	1.00 1/2	—
Managua (Nicar.) 3)	Cordoba	—	—	—
San Salvador 3)	Colon	—	0.74 1/2	—
Azië.				
Calcutta	Rupee	—	0.65 1/2	3
Batavia	Gulden I.G.	—	1.00 1/2	3
Kobe	Yen	—	0.51 1/2	3.29
Hongkong	Dollar	—	0.54 1/2	—
Shanghai	Dollar	—	0.31	—
Singapore	Straits Doll.	1.41	1.01 1/2	—
Manilla	Phil. Peso	—	0.93 1/2	—
Teheran 4) (Perzië)	Pahlavi	—	10.85	—
Bangkok	Baht	—	0.81	—
Afrika.				
Kaapstad	£	—	8.72 1/2	3 1/2
Alexandrië	Egypt. £	—	8.97	—
Australië.				
Melbourne, Sidney en Brisbane	£	—	6.99 1/2	—
Nieuw Zeeland	£	—	7.05	2

1) Off. 0.36 vrije markt 0.09. 2) Milreis Goud. 3) Goudpeso. 4) Munteenheid = Rail (= een Kran.) *) Not. te A'dam. Ov. not. part. opg.

BANKDISCONT'S.

Ned. (Disc. Wissels. 2 3 Dec.'36	Lissabon	4 11 Aug.'37
Bk. (Bel. Binn. Eff. 2 1/2 3 Dec.'36	Londen	2 30 Jun.'37
(Vrsch. in R.C. 2 1/2 3 Dec.'36	Madrid	5 15 Juli.'35
Athene	N.-York F.R.B. 1	26 Aug.'37
Batavia	Oslo	3 1/2 5 Jan.'38
Belgrado	Parijs	2 3 Jan.'39
Berlijn	Praag	3 1 Jan.'36
Boekarest	Pretoria	3 1/2 15 Mei.'33
Brussel	Rome	4 1/2 18 Mei.'36
Boedapest	Stockholm	2 1/2 1 Dec.'33
Calcutta	Tokio	3.46 11 Mrt.'38
Dantzig	Warschau	4 1/2 18 Dec.'37
Helsingfors	Zwits. Nat. Bk.	1 1/2 25 Nov.'36
Kopenhagen		3 1/2 22 Feb.'39

OPEN MARKT.

	1939				1938	1937	1914
	3 Juni	29 Mei/3 Juni	22/27 Mei	15/20 Mei	30 Mei/4 Juni	31 Mei/5 Juni	20/24 Juni
Amsterdam Partic. disc. Prolong.	1/2	1/2-7/16 3/4	1/2-5/8 3/4	3/4-5/8 3/4	1/2 3)	3/16-1/4 1	33/4-43/4 3-4 1/4
Londen Daggeld	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1
Partic. disc.	5/8-2 1/32	5/8-1 1/16	5/8-1 1/16	5/8-1 1/16	17/32-3/8	9/16-3/4	9/16-3/4
Berlijn Daggeld	2 1/2-3 1/4	2 1/2-3 1/4	2 1/2-7/8	2 1/2-5/8	2 3/4-3 1/4 2)	2 5/8-3 1/4	2 5/8-3 1/8
Maandgeld	2 3/8-5/8	2 3/8-5/8	2 3/8-5/8	2 3/8-5/8	2 3/4-3 1/4	2 1/2-3 1/4	2 1/2-7/8
Part. disc.	2 1/8	2 1/8	2 1/4	2 1/4	2 1/2 2)	2 7/8	2 7/8
Warenw...	4-1 1/2	4-1 1/2	4-1 1/2	4-1 1/2	4-1 1/4 2)	4-1 1/4	4-1 1/4
New York Daggeld 1)	1	1	1	1	1 3)	1	3/16
Partic. disc.	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	9/16	1

1) Koers van 2 Juni en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag. 2) 30 Mei—3 Juni. 3) 31 Mei—4 Juni.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
30 Mei 1939	1.86	8.71 1/16	74.65	4.93 1/2	31.68 1/2	100 3/16
31 " 1939	1.86 1/2	8.71 3/8	74.70	4.93 3/4	31.69	100 1/16
1 Juni 1939	1.86 3/4	8.74 1/16	74.90	4.95	31.80	100 1/16
2 " 1939	1.87 1/16	8.76 1/4	75.05	4.96 1/2	31.87 1/2	100 3/16
3 " 1939	1.87 3/8	8.77 1/2	75.20	4.96 3/4	31.90	100 1/16
5 " 1939	1.88	8.80 3/8	75.40	4.98 1/4	32.01	100 3/16
Laagste d.w. 1)	1.85 3/4	8.70 1/2	74.50	4.92 1/4	31.64	100
Hoogste d.w. 1)	1.88	8.80 3/8	75.45	4.98	32.—	100 3/8
Muntpariteit	1.469	12.1071	59.263	9.747	24.906	100

Data	Zwitserland *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
30 Mei 1939	41.96	—	—	—	—
31 " 1939	41.95	—	—	—	—
1 Juni 1939	42.07 1/2	—	—	—	—
2 " 1939	42.27 1/2	—	—	—	—
3 " 1939	42.35	—	—	—	—
5 " 1939	42.42	—	—	—	—
Laagste d.w. 1)	41.89	—	—	9.87 1/2	—
Hoogste d.w. 1)	42.42	—	1.45	9.92 1/2	—
Muntpariteit	48.003	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos Aires 1)	Montreal 1)
30 Mei 1939	44.87 1/2	38.90	43.80	3.84	43 1/4	1.85 3/8
31 " 1939	44.87 1/2	38.90	43.82 1/2	3.85	43 1/4	1.85 3/8
1 Juni 1939	45.05	39.05	43.95	3.85 1/2	43 1/4	1.86 1/4
2 " 1939	45.12 1/2	39.12 1/2	44.02 1/2	3.86 1/2	43 1/4	1.86 3/8
3 " 1939	45.17 1/2	39.17 1/2	44.10	3.85 1/2	43 3/8	1.87 1/8
5 " 1939	45.37 1/2	39.32 1/2	44.27 1/2	3.92	—	1.87 3/8
Laagste d.w. 1)	44.77 1/2	38.80	43.67 1/2	3.82	42 3/4	1.84 1/4
Hoogste d.w. 1)	45.40	39.37 1/2	44.30	3.92	43 3/8	1.87 3/8
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 3/4	2.1878

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't iste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
30 Mei 1939	—	—	—	—
31 " 1939	4,68 5/16	2,65	40,13	53,70
1 Juni 1939	4,68 3/16	2,65	40,13 1/2	53,56 1/2
2 " 1939	4,68 1/16	2,65	40,13	53,45
3 " 1939	4,68 7/16	2,65 1/16	40,13	53,39
5 " 1939	4,68 5/8	2,65 1/8	40,13	53,25
6 Juni 1938	4,94 1/2	2,77 1/2	40,17 1/2	55,20 1/2
Muntpariteit ..	4,86	3,90 1/2	23,81 1/4	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	20 Mei 1939	27 Mei 1939	29 Mei 1939	3 Juni 1939	3 Juni 1939
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97½	97½	97½	97½	97½
Athene	Dr. p. £	547½	547½	540	555	547½
Bangkok...	Sh. p. tical	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 3/8
Budapest ..	Pen. p. £	24	23½	23½	24½	24
Buenos Aires¹	p. peso p. £	20.22½	20.18½	20.15	20.29	20.24
Calcutta	Sh. p. rup.	1/5½	1/5 57/64	1/5 27/32	1/5 20/32	1/5½
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/2½	1/2 13/16	1/2 13/16	1/3 1/16	1/2 13/16
Istanbul ..	Piast. p. £	580	580	580	580	580
Kobe	Sh. p. yen	1/2	1/2	1/1 1/8	1/2 1/8	1/2
Lissabon....	Escu. p. £	110¼	110¼	110	110¼	110¼
Montevideo .	d. per £	18	18	17½	18½	18
Montreal ..	\$ per £	4.69%	4.69%	4.69	4.69%	4.69%
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	2½	2 25/32	2 25/32	2 25/32	2 25/32
Shanghai ..	d. p. \$	8½	8½	8	8½	8½
Singapore ..	Sh. p. \$	2/3½	2/3½	2/3½	2/4	2/3½
Valparaiso ²)	\$ per £	117	117	117	117	117
Warschau ..	Zl. p. £	24½	24½	24½	25½	25

¹) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke Imp. hebben te betalen 15 Nov. 1938 17.13. ²) 90 dg. Vanaf 13 Dec. 1937 laatste „export” noteering.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

Londen¹) N. York²)	A'dam³) Londen⁴)
30 Mei 1939.. 20	30 Mei 1939.. 2100
31 " 1939.. 19 1/16	31 " 1939.. 2020
1 Juni 1939.. 19 1/16	1 Juni 1939.. 2100
2 " 1939.. 20	2 " 1939.. 2105
3 " 1939.. 19 1/16	3 " 1939.. 2110
5 " 1939.. 20	5 " 1939.. 2115
6 Juni 1938.. —	6 Juni 1938.. —
27 Juli 1914.. 24 1/16	27 Juli 1914.. 1648

¹) in pence p. oz. stand. ²) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. ³) In gulden per Kg. 1000/1000. ⁴) in sh. p. oz. fine.

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	23 Mei 1939	31 Mei 1939
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank	f 48.447.201,75	f 33.762.050,10
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	" 183.662,18	" 329.829,67
Voorschotten op ultimo April 1939 a.d. gemeent. verstr. op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsb. alsmede op de belastingen en op de vermogensbelasting	—	—
Voorschotten aan Ned.-Indië	" 40.580.378,33	" 36.920.186,96
Idem aan Suriname	" 10.201.065,22	" 10.330.951,05
Kasvord. weg. creditverstr. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	" 98.375.964,21	" 98.519.753,94
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen Vord. op het Alg. Burg. Pensioen¹) ...	" 48.730.906,62	" 33.176.012,52
Vord. op andere Staatsbedrijven¹) ...	" 14.268.829,49	" 14.189.555,95
Vord. op andere Staatsbedrijven¹) ...	" 14.635.246,95	" 15.278.615,26
Verplichtingen		
Voorschot door De Ned. Bank Ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt	—	—
Schatkistbiljetten in omloop	f 191.733.000,—	f 191.733.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 25.000.000,—	" 25.000.000,—
Zilverbons in omloop	" 1.072.905,50	" 1.072.587,—
Schuld op ultimo April 1939 gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsb. alsmede op de bel. en op de vermogensbelasting ..	" 8.200.318,56	" 8.200.318,56
Schuld aan Curaçao¹)	" 1.936.011,84	" 1.936.611,84
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioen¹) ..	—	—
Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T.¹) ..	" 190.025.507,22	" 177.640.198,12
Id. aan andere Staatsbedrijven¹)	" 11.500.000,—	" 12.000.000,—
Id. aan diverse instellingen¹)	" 326.944.542,12	" 326.347.181,51

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	3 Juni 1939	29 Mei 1939
Vorderingen:¹)		
Saldo Javasche Bank	f —	f —
Saldo b. d. Postchèque- en Girodiens. Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	" 37.148.000,—	" 39.766.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 40.000.000,—	" 40.000.000,—
Schatkistbiljetten in omloop	—	—
Schuld a. d. Indische Pensioenfondsen	" 20.000.000,—	" 20.000.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	" 3.114.000,—	" 3.114.000,—
Idem aan het Ned.-Ind. Postpaarbank.	" 771.000,—	" 748.000,—
Belegde kasmiddelen Zelfbesturen. ...	" 795.000,—	" 695.000,—
Voorschot van de Javasche Bank ..	" 3.383.000,—	" 5.227.000,—
¹) Betaalmiddelen in 's Lands Kas f 40.763.000,—.		

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Discont.	Div. reke-ningen¹)
29 April 1939..	829	1.261	603	527	1.246
22 " 1939..	858	1.141	670	525	1.249
15 " 1939..	839	1.132	661	523	1.241
8 " 1939..	822	1.162	650	524	1.226
1 " 1939..	826	1.252	720	532	1.266
1 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹) Sluitp. der activa.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 5 Juni 1939.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	{ Hfdbk. f 9.967.820,20 Bijbnk. " 503.728,90 Ag.sch. " 1.102.456,02	f 11.574.005,12
Papier o. h. Buitenl.	f 2.700.000,—	
Af: Verkocht maar voor de bk.nog niet afgel.	" —	2.700.000,—
Beleeningen	{ Hfdbk. f 173.535.207,96¹) Bijbnk. " 4.586.390,82 in rek.-crt. Ag.sch. " 31.451.130,85	
op onderp.	f 209.572.729,63	
Op Effecten enz. ...	f 208.901.188,64¹)	
Op Goederen en Ceel. ...	671.540,99	209.572.729,63¹)
Voorschotten a. h. Rijk	" —	
Munt, Goud	f 106.637.555,—	
Muntmat., Goud	f 1.102.855.637,40	
	f 1.209.493.192,40	
Munt, Zilver, enz. ...	f 17.951.035,66	
Muntmat., Zilver ..	—	1.227.444.228,06
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfondsen	" 44.024.048,58	
Gebouwen en Meub. der Bank	" 4.580.000,—	
Diverse rekeningen	" 13.276.011,36	
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221) ..	" 7.629.955,16	
	f 1.520.800.977,91	
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	f 4.860.787,51	
Bijzondere reserve	" 7.102.179,67	
Pensioenfondsen	" 12.141.503,95	
Bankbiljetten in omloop	" 1.033.895.360,—	
Banksignatiën in omloop	" 4.555,50	
Rek.-Cour. { Het Rijk f 36.143.540,14 saldo's: { Anderen " 400.329.489,13	" 436.473.029,27	
Diverse rekeningen	" 6.323.562,01	
	f 1.520.800.977,91	
Beschikbaar metaalsaldo	f 639.482.954,91	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is ..	" 1.598.707.380,—	
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht	" —	

Data	Goud	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
5 Juni '39	106638	1.102.856	1033.895	436.478	639.483
30 Mei '39	106638	1.102.855	1046.367	427.274	637.659
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse reke-ningen¹)
5 Juni 1939	11.574	—	207.573	2.700	13 276
30 Mei 1939	11.589	—	212.026	2.700	6.251
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

¹) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 63.247.800,—
Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
3 Juni '39¹)	135.720	—	197.840	84.580	26.752
27 Mei '39¹)	135.760	—	192.420	78.230	27.500
6 Mei 1939	116.886	18.032	197.695	86.556	21.083
29 Apr. 1939	116.886	20.656	192.565	84.487	25.810
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse reke-ningen¹)	Dek-kings-percentage
3 Juni '39¹)	13.810	79.130	57.510	50	
27 Mei '39¹)	11.390	76.320	60.950	50	
6 Mei 1939	12.215	14.379	50.942	71.667	48
29 Apr. 1939	10.173	14.301	50.023	70.362	49
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

¹) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
3 Juni '39¹)	135.720	—	197.840	84.580	26.752
27 Mei '39¹)	135.760	—	192.420	78.230	27.500
6 Mei 1939	116.886	18.032	197.695	86.556	21.083
29 Apr. 1939	116.886	20.656	192.565	84.487	25.810
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

¹) Sluitpost activa. ²) Cijfers telegrafisch ontvangen.